© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

Ўнутры: Наша дружба · Алені скок · Праўдзівая гісторыя

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 32 (441) | ГОД IX | 9 ЖНІЎНЯ 1964 г. | ЦАНА 60 ГР.

III УЗНАГАРОДА НАШАГА КОНКУРСА «ДВАЦЦАЦІГОДДЗЕ»

НЯЛЕГКАЙ ДАРОГАЙ

Ул. КУРШЭЛЬ

З дзяцінства я любіў спяваць. Я з глыбокай пашанай схіляўся перад усімі, хто прыгожа спяваў, хто песнямі мог расчуліць чалавека, або натхняў яго да стойкасці, ахвярнасці і баёвасці. Бывала вечарком збярэцца каля чыёй-небудзь хаты моладзь і пачне спяваць сумныя песні пра чорную долю сваю, дык ведаеце, душа вяне. А доля моладзі была цяжкая. Дарослыя хлопцы пасвілі кароў, хадзілі ў лапцях, не ўсе ўмелі чытаць і пісаць, не мелі нідзе аніякай работы. Вёска была перапоўнена людзьмі. Адчувалася моцнае беспрацоўе. Не менш бесперспектыўнае і страшнае, як і ў горадзе. Калі жаніліся, дык пачыналася сямейная трагедыя — пачыналася дзяльба карлаватае гаспадаркі. З дзяльбой разам прыходзілі сваркі, бойкі і суды паміж братамі, сёстрамі і бацькамі. У вёсках было ўжо шмат шастушнікаў і васьмушнікаў, якія не жылі, а проста існавалі. І гэтыя беднейшыя людзі лічыліся горшымі. Багацейшыя неаднойчы не хацелі з імі гаварыць. Або зноў з бедных сем'яў дзяўчаты ў старых дзевах аставаліся толькі таму, што не мелі пасагу. А багатыя, з моргамі сенакосаў і некалькімі гектарамі зямлі, нават самыя пакракі і ўроды выходзілі замуж. Каханне тады не мела рашаючай ролі. Асновай было багацце. Вось такая была тады мараль. Вось таму і сумныя песні былі найбольш папулярнымі. Але апрача сумных песень мы любілі спяваць рэвалюцыйныя песні. І калі зацягнем іх, дык пачаткова ціха на паўголаса, баючыся, каб у Шудзялаве і Крынках не пачула паліцыя, якая не толькі праследвала і арыштоўвала за іх, але і наогул ненавідзела ўсяго беларускага і рускага, у тым ліку і песень. Незаўважна нарастала сіла песні. Яна падымала хлапцоў з лавак. Тады некаторыя баязлівыя, пераважна дзяўчаты, паціху адлучаліся ад кампаніі, а мы спявалі ўсё мацней і мацней, а пасля, быццам на каманду, станавіліся ў некалькі шарэнгаў і з песняй ішлі па вуліцы. «Галадай, галадай, каб паны піравалі, а мужык зусім голы і бос», — нясліся магутныя словы песні. Песні аб'ядноўвалі смялейшых, адважнейшых, змушалі думаць, бунтавалі. Разыходзіліся мы па хатах з такой вечарынкі з вялікім унутранным задавальненнем. Праўда, доўга не спалася. Розныя думкі лезлі ў галаву. Усё ж трэба змагацца за лепшае жыццё, за справядлівасць. трэба ісці такім шляхам, аб якім гаворыць Сяргей Прыцкі з Гаркавіч, а таксама моцна заканспіраваныя іншыя члены КПЗБ. І мы верылі, што прыдзе лепшы час, што скончыцца панаванне фабрыкантаў і абшарнікаў. Дні праходзілі, праходзілі гады маладосці вельмі не цікава. Нічога не адбывалася новага. Толькі час ад часу няшчасныя выпадкі ўскалыхалі вёскамі. Там жанчына памерла ў час пароду, якою апекавалася цёмная бабка. Там знахар рэпкай і шалянцом усмерціць маладую дзяўчыну, а там паліцыя арыштуе моладзь і здзекваецца над ёю за ўдзел у лясных забастоўках, або за чырвоныя сцягі, вывешаныя І-га мая, або на гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі. Доўга я быў пастухом, а пасля драўляным плугом і драўлянаю бараною араў, баранаваў і гэтак пасабляў свайму бацьку. У час жніва рыхтавалі сярпы і ішлі на поле, а потым цапамі малацілі аж да Вялікадня. На хлеб, так як многія сяляне ва ўсіх вёсках, мы вельмі часта малолі жорнамі. Большых свят вельмі чакалі, таму што тады бацька купляў цукар і пілі каву ўжо не з сахарынаю. Маці пякла булку, варыла яйкі і рабіла халадзец. Калі я стаў дарастаць, вельмі хацелася мець веласіпед. Але хацець гэта яшчэ мала. Праўда, была гэта дарагая рэч. Мелі веласіпеды толькі настаўнікі, паліцыя і багатыя гаспадары. Толькі ў апошнія гады перад вайною стала веласіпедаў значна больш. Памятаю, давялося мне з бацькам быць некалькі разоў у Саколцы і бачыць цягнік, аўтобус і таксоўку. Гэтыя паездкі былі для мяне вельмі ж цікавымі. Аб іх у вёсцы многа гаварылася. Справа ў тым, што рэдка каму даводзілася ехаць цягніком і аўтобусам. Гэтыя сродкі сувязі не былі даступныя для вясковага народа. Толькі ў салдаты ехалі хлопцы цягніком або аўтобусам. Электрычнае святло таксама як для мяне, так і для іншых, было чымсьці надзвычай цікавым. Як гэта націснеш кнопку і ёсць святло. На нашых вёсках гаварылі, што электрычнага святла на вёсках не будзе, а калі будзе, дык не раней як за сто год. За панскай Польшчы пражыў я дваццаць год. Ужо дваццаць год жыву ў Народнай Польшчы. Ніколі не забываюцца мне страшныя гады нямецкай акупацыі. Бачыў я знішчаныя мястэчкі і разбураны Беласток. Дорага каштавала нас нямецкае іга. Аднак наша краіна залячыла раны вайны. Адбудаваліся гарады і вёскі. Пашло новае жыццё Па-новаму, па-чалавечы зажылі людзі і нашых вёсак. Амаль ва ўсіх вёсках у раёне Шудзялава і Крынак запаліліся электрычныя лямпачкі, амаль у кожнай хаце грае точка або радыёпрыёмнік. Няма дзяцей, якія б не вучыліся, якія б не заканчвалі 7 класаў. А колькі вучыцца ў сярэдніх школах. З маёй аколіцы многія паканчалі вышэйшыя школы. Няма хіба такой прафесіі, у якой не працавалі б вясковыя людзі,

(Працяг на стар. 4)

С. Яновіч: АПТЫМІСТЫЧНЫЯ БЕДЫ.

В. Леўчук: СПАТКАННЕ З ЛЕГЕНДАЙ.

В. Дзун: ДАВАЙЦЕ ПАРАЎНАЕМ.

М. Хмялеўскі: РЭПАРТАЖ З БЕЛАРУСІ.

ХЛЕБАМ І СОЛЛЮ

Шматлюдную армію гасцей з Польшчы гаспадары — калгаснікі Бераставіцкага раёна — прывіталі хлебам і соллю.

Шырока расчыніліся гранічныя вароты для 5-ці тысяч чалавек, жыхароў горада Беластока і Беластоцкага ваяводства, якія ў нядзелю, 26 ліпеня пабывалі ў гасцях у жыхароў Бераставіцкага раёна Гродзенскай вобласці. У прамовах гэтую сяброўскую сустрэчу называлі мітынгам дружбы, прысвечаным адзначэнню XX-цігоддзя Народнай улады ў Польшчы і XX-тай гадавіны вызвалення Савецкай Беларусі ад гітлераўскіх захопнікаў. Праўда, быў гэта магутны мітынг дружбы. З аграмаднай сцэны, зробленай у лесе сярод высокіх стройных соснаў, падалі словы на польскай і беларускай мовах, аб непарыўнай узаімнай дружбе, на абодзвюх мовах звонка плылі з гэтай жа сцэны песні гродзенскага народнага ансамбля «Нёман» і польскага хору з Беластока «Курпе Зелёнэ», таксама зіхацелі колерамі вясёлкі народныя ўборы, калі беларускія дзяўчаты і хлопцы танцавалі бадзёрую «Лявоніху», а палякі — «Мазурку».

(Працяг на стар. 4)

Сярод стройных соснаў у Бераставіцкім раёне, Гродзенскай вобласці ідзе своеасаблівы, магутны мітынг дружбы. За прэзідыяльным сталом месца занялі прадстаўнікі партыйных і грамадзянскіх улад Гродзеншчыны і Беласточчыны.

Пасля афіцыйнай часткі на сцэне паявіліся расспяваныя і растанцаваныя калектывы з Беластока і Гродна. На здымку бачым танцавальную групу Гродзенскага народнага ансамбля «Нёман».

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ЧОМБЕ ЗНОЎ ВЫПЛЫЎ

— Давяду да цудаў! — пахваліўся Чомбе назаўтра пасля таго, як стаў прэм'ерам Конга. Асобам, якія слаба разбіраюцца ў блытаніне кангалезскай палітыкі, найбольшым цудам з'яўляецца тое, што Чомбе стаўся прэм'ерам цэнтральнага кангалезскага ўрада. Год таму назад Чомбе ўцёк у Еўропу пасля ліквідацыі сецэсіі Катангі. Усе ведаюць яго як рэакцыйнага палітыка, які быў ворагам еднасці краіны і яе адзінай моцнай улады.

Аднак кулісы авансу Чомбе не маюць нічога супольнага з цудамі. Сляды ідуць да тых сталіц імперыялістычных дзяржаў, якія зацікаўлены багаццямі Конга. Першае месца ў куплі Конга займаюць Злучаныя Штаты Амерыкі. Штогод на, так званую, дапамогу гэтай краіне прызначаюць яны 55 мільёнаў долараў. Гэта сума дазваляе амерыканцам кіраваць палітычнай сцэнай Конга так, як ім хочацца. Кіруюць яны тайна, выкарыстоўваюць, перад усім, бельгійцаў, якія маюць у той краіне даўнія каланіяльныя сувязі. Зрэшты, Чомбе заўсёды быў чалавекам Бельгіі і Францыі. Даказаў сваю вернасць у часы, калі з'яўляўся прэзідэнтам Катангі. Тады актыўна абараняў бельгійскія і французскія інтарэсы, якія канцэнтраваліся ў капіталах славутага канцэрна Union Miniere. Уласнікі канцэрна аказаліся найважнейшымі апякунамі Чомбе.

З Катангі Чомбе ўцякаў у Іспанію праз Францыю. Жыў у Барселоне і перапісваўся з Артурам Донс, прафесарам сацыялогіі брусельскага і кангалезскага універсітэтаў. Прафесар з'яўляецца бельгійцам і знаходзіцца ў блізкіх знаёмствах з уласнікамі канцэрна. Калісьці быў выхавацелем і настаўнікам Юсціна Бамбака, цяперашняга міністра справядлівасці цэнтральнага кангалезскага ўрада. Прафесару ўдалося лёгка пераканаць свайго былога вучня, што Чомбе з'яўляецца найбольш адпаведным кандыдатам на шэфа кангалезскага ўрада.

Апрача перапіскі з прафесарам, Чомбе завёў карэспандэнцыю з Перам Давістэрам, журналістам французскай газеты па-ціху фінансаванай уніянскім канцэрнам. Калісьці гэты француз знаёміў з сакрэтамі журналісцкай працы маладога кангалезца Ёсіпа Мабуту. Той самы Мабуту з'яўляецца цяпер галоўнакамандуючым кангалезскай арміі.

Падобным чынам, пры дапамозе бельгійскіх сяброў, Чомбе сваімі шчупальцамі дасягнуў да шэфа кангалезскай паліцыі бяспекі, дырэктара нацыянальнага банка, генеральнага сакратара Міністэрства ўнутраных спраў і другіх асабістасцей.

Чомбе і ягоныя апякуны нацэліліся вельмі добра. Прылашчылі яму кангалезскіх палітыкаў.

Трыумфальны прыезд Чомбе ў Конга прыспяшыў узброенае паўстанне насельніцтва ўсходніх правінцый краіны, якім кіруе Камітэт Нацыянальнага Вызвалення. Папярэдні прэм'ер, Адула, аказаўся бяссільным у барацьбе супроць паўстанцаў. Замяніў яго Чомбе, які перад выездам у Конга адбыў у Бруселі нараду з прадстаўнікамі бельгійскага ўрада і амерыканскім паслом у Бельгіі. Атрымаў ён падрабязныя інструкцыі. Чомбе — забойца слаўнага Лумумбы і многіх іншых перадавых правадыроў Конга сёння гаворыць аб... усенароднай згодзе (!).

Гэтая «ўсенародная згода» патрэбна яму, каб абараняць багацці замежных канцэрнаў і мабілізаваць розныя плямёны супроць паўстанцкага руху, які ахапіў усходнія правінцыі Конга і набліжаецца да сталіцы краіны, горада Леапальдвіль.

Здаецца, што для Чомбе давядзецца яшчэ раз уцякаць у Еўропу.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Пазнаем СВОЙ КРАЙ

СЕМ, ЯК АДНА

Пачалося ў лістападзе 1959 года. Зусім звычайна. На ўроках музыкі Гандлёвага тэхнікума ў Шчэціне. Прафесар музыкі магістр Ян Янікоўскі падабраў сярод сваіх вучаніц першага і другога класа сем дзяўчат. Вылучаліся яны сярод сваіх сяброўак тым, што мелі прыгожыя галасы і любілі спяваць.

Пачаліся рэпетыцыі. Звычайныя рэпетыцыі звычайнага школьнага гуртка, якіх сотні па ўсёй краіне. Пачынаючым вучаніцам нават не сніліся лаўры славутых пявіц. Толькі прафесар музыкі магістр Ян Янікоўскі патаемна марыў аб стварэнні арыгінальнага аматарскага маладзёжнага калектыва, які адносіўся б да песняў зусім не па-аматарску. Як выдатны эканаміст (бо трэба ведаць, што Ян Янікоўскі — магістр эканоміі, а не музыкі, музыка — гэта яго аматарская спецыяльнасць) дакладна аблічыў сабе, што павінен спачатку прывучыць сваіх дзяўчат да сістэматычнай працы, калі хоча, каб яго дзяўчаты ведалі трошкі больш, чым давала школьная праграма тэхнікума. Да першага свайго канцэрта рыхтаваліся цэлы год. Не, яшчэ тады не называліся «Філіпінкамі». Гэта прыйшло пазней, калі сямёркай дзяўчат зацікавіўся маладзёжны часопіс, двутыднёвік «Філіпінка». Першы канцэрт «Філіпінак» праходзіў у незвычайна ўрачыстых абставінах. Іх школа (гандлёвы тэхнікум) — першая польская школа ў Шчэціне — адзначала XV гадавіну свайго існавання. Канцэрт спадабаўся.

І зноў год карпатлівай працы ў школе і на рэпетыцыях. Прафесар Ян Янікоўскі праводзіць рэпетыцыі з цэлай сямёркай і з кожнай дзяйчынай асобна. Нармальная, нудная праца. Трэба немалую сілу волі, каб вытрымаць. Поспехі не сыплюцца, бы зоркі з неба.

Найперш пахвала на агульнапольскім фестывалі аматарскіх маладзёжных калектываў ва Уроцлаве, потым першая песня «Філіпінак» на антэне шчэцінскага радыё, затым вельмі ўдачны дэб'ют на цэнтральнай антэне ў радыёперадачы «Мікрафон для ўсіх». Спяваюць незабыўную песню «Авэ Мар'я но морро». Галоўнае праўленне ТППР прысвойвае ім Залатую адзнаку за песню «Батумі» і другія савецкія песні.

І вось канікулы 1963 года. Першая сапраўдная ўзнагарода — паездка ў Швецыю і канцэрты ў Мальмо і Іштадзе. Рэцэнзіі ў газетах вельмі прыхільныя. А потым... Уключыце толькі радыё, — і зараз пачуеце песню ў характэрным выкананні сямі сімпатычных дзяўчат. Дзве сярод іх здалі экзамены на атэстат сталасці ў мінулым годзе, астатнія — вось нядаўна, пад канец мая. Іх дарогі на шчасце не разышліся. Засталіся ўсе сем, як адна, верныя песні. (вр)

На здымку: «Філіпінкі».

спорт

ТРАПІЎ

— Нарэшце я трапіў ва ўдар, — гэта былі першыя словы, якія сказаў экс беластачанін Уладзіслаў Нікіцюк пасля рэкорднага выніку ў кіданні кап'ём — 84.49 м. Для сярэдняга грамадзяніна, які спортам цікавіцца ад прыпадку да прыпадку, гэтага роду сцвярджэнне напэўна выдасца дзіўным. На жаль, спартсмены цікавыя людзі і ў іх шмат дзіўных пагаворак, якіх немагчыма замяніць ніякім агульнапрынятым словам. Бар'ерысты гавораць «злавіў рытм», спрынцёры «увайшоў у выстрал», а кідальнікі «трапіў ва ўдар». Усё гэта абазначае нейкае правіла, поспех на стадыёне. Вялікім поспехам Нікіцюка закончылася кіданне кап'ём на Цэнтральнай Спартакіядзе ў Варшаве. Перамога над Янушам Сідлам і трэці вынік у свеце ў бягучым годзе з'яўляецца вартаснай візітнай картачкай. Але не ў гэтым заключаецца вялікі поспех.

Яшчэ не так даўно лічылі Нікіцюка цяжкім спартсменам, і ніхто не верыў, што ў часе гадавой дыскваліфікацыі патрапіць ён давесці сябе да так высокага выніку. Непасрэдна пасля наложэння кары сустрэў я Нікіцюка ў Беластоку. Ён дакладна ўяўляў сабе справу, не пярэчыў, што дыскваліфікацыя за неспартыўны спосаб жыцця няправільна. Сказаў толькі: — Вярну давер. Трудна, зрабіў памылку.

І вось пятнаццаць тысяч людзей усталі з месц і віватуюць у гонар Нікіцюка. У самотнай цяжкай трэніровачнай працы патрапіў надрабіць усё і зноў стацца вядучым кап'екідальнікам свету, здабыць сімпатыю публікі.

У кароткім інтэрв'ю сказаў:

— Гэта была мая найбольшая перамога. А чаму, хіба ведаеш. Толькі табе я сказаў, што яшчэ буду спартсменам годным нават прадстаўніцтва колераў Польшчы. Сёння я вярнуў усё, што калісьці лёгкадумна страціў. Шмат гэта каштавала мне працы і самаадрачэння, але ганаруся гэтым.

Так, гэта была найбольшая перамога Уладка. Не падвёў. Трапіў ва ўдар.

Л. ТАРАСЕВІЧ

ЗА ПРАВІЛЬНАЕ АСВЯТЛЕННЕ ГІСТОРЫІ КАМПАРТЫІ ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ 2)

(АРТЫКУЛ «КАМУНІСТА» — ВОРГАНУ ЦК КПСС. ПАЧАТАК У ПАПЯРЭДНІМ НУМАРЫ).

У канцы кастрычніка 1923 года ў Вільні нелегальна адбылася канферэнцыя прадстаўнікоў трох існуючых на тэрыторыі Заходняй Беларусі акруговых партыйных камітэтаў разам з прадстаўнікамі ЦК КПРП, на якой была створана Камуністычная партыя Заходняй Беларусі і выбраны Цэнтральны Камітэт. Гэта была першая, устаноўчая канферэнцыя, афарміўшая стварэнне Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

Выдатную ролю ў арганізацыі КПЗБ адыйгралі кіруючыя работнікі КПРП, старыя бальшавікі, актыўныя ўдзельнікі грамадзянскай вайны ў Расіі — А. Данелюк (Стэфанскі), С. А. Мерценс (Скульскі), А. С. Славінскі (Качаноўскі), С. Т. Мілер (Шлёмка).

У канцы снежня 1923 года ў шарэгі КПЗБ улілася Беларуская рэвалюцыйная арганізацыя (БРА), якая выдзялілася ў 1922 годзе з левага крыла беларускіх эсэраў у самастойную партыю, якая карысталася пэўным уплывам сярод беларускай інтэлігенцыі і сялян. БРА не адразу перамагла свае дробнабуржуазныя хістанні. У становішчы жорсткага сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, якому падвяргаліся працоўныя Заходняй Беларусі, БРА ўстала на пазіцыі барацьбы з польскай акупацыяй, прызнала БССР і салідарызавалася з рашэннямі II з'езда КПРП. Былыя кіраўнікі БРА І. К. Лагіновіч (П. Корчык) і А. В. Канчэўскі (Уладак) былі выбраны ў склад ЦК КПЗБ, і сталі потым яе выдатнымі дзеячамі.

Стварэнне Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, якая ўзначаліла рэвалюцыйную барацьбу працоўных на заходнебеларускіх землях, а таксама ў захопленых Польшчай літоўскіх раёнаў Віленшчыны і Беластоцкім прамысловым раёне, мела велізарнае значэнне для развіцця рэвалюцыйнага і нацыянальна - вызваленчага руху.

Ва ўсёй сваёй дзейнасці КПЗБ кіравалася навукай марксізма - ленінізма. Яна поўнасцю падзяляла праграмныя патрабаванні КПП, упарта і няўтомна змагалася за перамогу пралетарскай рэвалюцыі ў Польшчы, за права самавызначэння Заходняй Беларусі аж да аддзялення і ўз'яднання з БССР, за ліквідацыю памешчыцкага землеўладання і перадачу зямлі сялянам без выкупу. КПЗБ прапагандзіравала ў шырокіх масах дасягненні савецкага народа ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва, змагалася супраць антысавецкай знешняй палітыкі польскага буржуазнага ўрада, выступала ў абарону СССР і БССР. Яна выхоўвала рабочых і сялян у духу пралетарскага інтэрнацыяналізму і салідарнасці з працоўнымі Польшчы і Заходняй Украіны. У яе шарэгах плячом к плячу за супольную справу сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення змагаліся камуністы — беларусы, палякі, яўрэі, украінцы, літоўцы.

Паслядоўна абараняючы інтарэсы працоўных мас, КПЗБ, нягледзячы на цяжкія ўмовы падполля, расла і ўмацоўвалася арганізацыйна. Калі да моманту стварэння КПЗБ у камуністычных арганізацыях на тэрыторыі Заходняй Беларусі было каля 500 членаў партыі, то ў канцы 1924 года іх стала ўжо 2 200; існавала 6 акруговых камітэтаў (Беластоцкі, Брэсцкі, Гродзенскі, Віленскі, Слонімска - Баранавіцкі і Пінскі) і звыш 50 пастаянна дзейнічаючых падпольных раённых камітэтаў. Лік членаў КПЗБ у 1925 годзе асягнуў 2800, а к пачатку 30-х гадоў — 4 тысяч. Апрача гэтага, у турмах мучылася звыш 3 тысяч членаў КПЗБ. Такім чынам лік яе членаў складаў звыш 7 тысяч чалавек. У склад ЦК КПЗБ у розныя перыяды ўваходзілі Л. Н. Аранштам (Артур), М. А. Блінчыкаў (Якаўлеў), Ю Брун (Спіс), С. Будзінскі (Тральцыя). Р. Д. Вольф — (Ялена) Х. Р. Гелер (Косця), Г. Дуа (Боген), Э. А. Ідэль. С. Н. Малько. А. А. Альшэўскі (Ю. Пружанскі). Н. С. Арэхава (П. Барысевіч), А. М. Розенштайн (Максімоўскі). І. Ф. Семенікаў (Паўлаў). Ш. Я. Шварц. Л. Г. Шайкоўскі Е. І. Шаломаў (Глебаў). Л. М. Янкоўская (Люба) і іншыя.

За час існавання КПЗБ адбыліся тры канферэнцыі і два з'езды. Перыядычна праходзілі пленумы ЦК КПЗБ.

Баявой зброяй партыі ў барацьбе за ажыццяўленне яе заданняў быў падпольны друк. Цэнтральным органам КПЗБ з'яўляецца газета «Чырвоны сцяг». У канцы 1924 года пачаў выходзіць тэарэтычны журнал ЦК КПЗБ «Бальшавік». У наступныя гады КПЗБ нелегальна выдавала газеты не толькі на беларускай, але і на польскай, рускай, яўрэйскай, літоўскай мовах. Апрача гэтага, ЦК КПЗБ і акруговыя камітэты выдавалі ў невялікім ліку лістоўкі і адозвы.

Дзейнічаючыя на тэрыторыі Заходняй Беларусі ка-

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

Вестка, БССР

НАША ДРУЖБА

Віцебскі каўровы камбінат першы ў Беларусі заваяваў званне прадпрыемства камуністычнай працы. У 1960 годзе тут было створана аддзяленне Таварыства савецка-польскай дружбы. З першых жа крокаў сваёй дзейнасці праўленне аддзялення наладзіла сяброўскія кантакты з калектывам каўрова - плюшавай фабрыкі імя Тадка Айзена ў Лодзі. З кожным годам гэтыя сувязі ўсё больш развіваюцца і ўмацоўваюцца.

У сваёй перапісцы з сябрамі з Лодзі, мы імкнемся расказаць ім аб тым, што нараджаецца ў цэхах і аддзелах камбіната. Наша аддзяленне стараецца як найпаўней пазнаёміць польскіх сяброў са справамі і жыццём свайго калектыву. З гэтай мэтай, разам з падшыўкай нашай шматтыражнай газеты, мы адправілі лодзінскім сябрам брашуру аб нашым камбінаце, фатаграфіі перадавікоў вытворчасці, фільм-нарыс аб людзях свайго прадпрыемства. Апрача гэтага, мы паслалі ім сцягі, партрэты дзеячоў навукі і культуры, розную літаратуру, а таксама невялікія сувеніры.

Неўзабаве ў новым адміністрацыйным корпусе мы абсталюем пакой савецка - польскай дружбы. Думаем, што ў афармленні яго нам памогуць сябры з Лодзі.

У сувязі з 20-годдзем народнай Польшчы праца аддзялення на камбінаце прыкметна ажывілася. Пачалі мы гэту падрыхтоўку яшчэ ў мінулым годзе. Мастакамі і рабочымі быў створаны кавёр-партрэт Адама Міцкевіча. У канцы мінулага года вялікая група нашых рабочых, памочнікаў майстраў, майстраў і служачых пабывала ў Польшчы. Вярнуўшыся дамоў, яны выступілі ў шматтыражнай газеце і па радыё камбіната з расказамі аб сваіх сустрэчах на польскай зямлі.

На нашым камбінаце цяпер працуюць дзесяткі ветэранаў Айчыннай вайны, якія прымалі непасрэдны ўдзел у вызваленні Польшчы. Напярэдадні 20-годдзя ПНР, яны выступілі перад калектывам з успамінамі, расказалі сваім таварышам па працы аб сустрэчах з польскім народам.

У працы па ўмацаванню дружбы мы не абмяжоўваемся толькі правядзеннем гутарак ці лекцый аб дасягненнях брацкага польскага народу. У нас стала ўжо традыцыяй, раз у месяц, а часам і больш, шматтыражная газета і радыё выступаюць з матэрыяламі аб Польшчы. Апрача гэтага, у клубе камбіната і ў фае аднаго з вытворчых корпусаў абсталяваны куткі дружбы, дзе людзі заўсёды маюць магчымасць пазнаёміцца з навінкамі польскай літаратуры і фотаматэрыяламі з Польшчы. Шматлікія нашы рабочыя і служачыя з'яўляюцца пастаяннымі чытачамі польскіх газет, журналаў і іншых выданняў, якія свабодна можна купіць у кіёсках «Саюздруку». Добрай традыцыяй стала таксама правядзенне літаратурных вечараў, фотавыставак і выставак твораў польскіх аўтараў. У падрыхтоўцы літаратурных вечараў удзельнічае вялікая колькасць рабочых і служачых.

ГЕОРГІ РАБУШАЎ
нам. старшыні праўлення АСПД на Віцебскім каўровым камбінаце.

У кутку савецка-польскай дружбы камбіната заўсёды ажыўлена.
Фота Д. Прэса

СВЕДКІ НАШАЙ ГІСТОРЫІ

16 ліпеня Галоўнае Праўленне БГКТ наведалі госці **Ружа Каган і Сымон Шварц.** Абое яны — заслужаныя дзеячы рэвалюцыйнага руху на Беласточчыне, абое з'яўляліся найперш членамі Камуністычнай Партыі Польшчы, а пасля ўтварэння ў 1923 годзе філіялу КПП — Камуністычнай Партыі Заходняй Беларусі сталі яе выдатнымі дзеячамі.

Таварыш Ружа Каган пастаянна пражывае ў Омску. Да нас у Польшчу прыбыла па запрашэнню Інстытута гісторыі партыі пры ЦК ПАРП, працаўніком якога з'яўляецца менавіта таварыш Сымон Шварц. Кіруе ён у гэтым інстытуце групай, якая займаецца гісторыяй КПЗБ.

Таварыш Ружа Каган сваю рэвалюцыйную дзейнасць асабліва актыўна разгарнула сярод жанчын, якія працавалі ў тэкстыльнай прамысловасці горада Беластока і яго наваколля. Амаль на кожнай фабрыцы дзейнічалі жаночыя гурткі, якія яна арганізавала.

Гаворачы пра тыя гады, Ружа Каган прыпамінае шматлюдныя дэманстрацыі, арганізаваныя камуністамі ў 1922, 1923 і 1924 гадах. Асабліва масава праходзіла жаночая дэманстрацыя ў Беластоку ў 1924 годзе, прысвечаная адзначэнню міжнароднага дня жанчын — 8 сакавіка.

Муж Ружы Каган, таварыш Мілер, быў адным з заснавальнікаў КПЗБ і членам яе Цэнтральнага Камітэта.

Таварышы Каган і Шварц утрымоўвалі кантакты з беларускімі пасламі Тарашкевічам, Рак-Міхайлоўскім, Мятлой і Валошыным.

Удзельнікі сустрэчы — працаўнікі Галоўнага Праўлення БГКТ, члены калектыва нашай рэдакцыі і былыя члены КПЗБ — з вялікай увагай слухалі успамінаў Ружы Каган і Сымона Шварца. Потым пасыпаліся пытанні. Абое яны гаварылі аб сваёй падпольнай працы, успаміналі таварышоў, якіх ужо няма сярод жывых, з пылу гісторыі раскрывалі вобраз тых дзён.

Таварышы Каган і Шварц з'яўляюцца ўжо пенсіянерамі. Не перастаюць аднак працаваць. Працу, адказную працу партыйных дзеячоў высокага рангу яны выконваюць па старой прывычцы, як мы б сёння сказалі, грамадскім чынам, хаця з увагі на гады, здароўе і заслугі патрэбны ім спакойны адпачынак. Неспакойнае сэрца сапраўдных камуністаў не дазваляе бяздзейнічаць пакуль хоць крыху ёсць сіл у руках.

В. Рудчык
Фота аўтара

На здымку: Ружа Каган у сядзібе Галоўнага Праўлення БГКТ дзеліцца сваімі ўспамінамі.

ПАНЦЕЛЯЙМОН ЮР'ЕЎ

Яшчэ да пытання беларускай мовы на польскіх землях

У адным з папярэдніх нумараў «Нівы» была змешчана даволі шырокая гістарычная даведка аб беларускай мове і адносінах да яе польскіх вучоных і даследчыкаў. Гэтую даведку я хацеў бы папоўніць некаторымі менш вядомымі фактамі, якія хоць і з'яўляюцца мінулым, але, як мне здаецца, павінны зацікавіць не толькі навуковых супрацоўнікаў, а і шырокія колы чытачоў.

Як вядома, беларуская мова была афіцыйнай дзяржаўнай мовай Літвы: адпаведны артыкул «Літоўскага статута» (1588) даслоўна гаворыць: «— а пісар земскій мает по руску літерамі і словы рускімі всо лісты, выпісы і позвы пісаті, а не іншім языком і словы». Хоць, у асноўным, беларуская мова ўжывалася перш за ўсё на землях Белай Русі, на абшары паміж Заходнім Бугам, Бобром, Заходняй Дзвіной, Сожам і Прыпяццю, з ёю даводзілася сустракацца нават і на польскіх землях, распаложаных даволі далёка ад беларускіх абласцей і, здавалася б, не маючых з беларускай мовай ніякіх кантактаў.

У гэтым сэнсе значную цікавасць прадстаўляюць матэрыялы, апублікаваныя ў III томе «Літоўскага навуковага агляду», выданага яшчэ ў 1889 годзе. Народны настаўнік Аляксандр Канаплёў у сваёй заметцы «Аб рускіх гаворках на землях былога княства Літоўскага» ўказвае, што ў аколіцах Коўна ў простую гаворку пражываючых там палякаў уваходзіць значная колькасць слоў беларускага дыялекту, і што многія з гэтых слоў, некалі ўжываныя сярод беларусаў, захаваліся цяпер толькі ў польскай народнай «гвары» некаторых сялян - палякаў, пражываючых у ковенскай губерні».

Францішак Сарачынскі ў 1905 годзе звярнуў увагу на вельмі цікавы момант з гісторыі беларуска-польскіх культурных узаемаадносін: гэта справа старая і датычыць пачатку XIX стагоддзя. У дзённіку аднаго з арыштаваных па справе паўстання дзекабрыстаў, затрыманага на так званым «прускім кардоне» (Сарачынскі не падае яго прозвішча), былі знойдзены запіскі аб некаторых супольных элементах кашубскага дыялекту польскай мовы з «беларускім дыялектам мовы расійскай». Справа ў гэтым выпадку, здаецца, датычыць таго, што лектар польскай мовы ў Гданьскай акадэміі, адзін з найбольш выдатных прапаведнікаў свайго часу, знаўца рускай літаратуры Крыштафор Міянговіус, аўтар «Нямецка - польскага слоўніка», выказаў думку, што кашубскі дыялект польскай мовы якому ва ўмовах германізацыі польскіх плямён пагражала гібель, нагадвае ў некаторым сэнсе мову жыхароў Белай Русі; падобны ў даным выпадку і спосаб ставіць націск, пабудова сказаў і нават падабенства кораняў некаторых слоў. Міянговіус, з думкай захаваць кашубскі дыялект, прапанаваў скласці слоўнік кашубскай гаворкі, запісваючы старыя словы і выразы. «Кашубская мова з мовай польскай падобны, а з іншымі славянскімі мовамі і дыялектам рускім дружны». Рускія вучоныя зацікавіліся словамі Міянговіуса. Яго думка, што дыялект кашубаў па сваёй будове нагадвае мову сялян Белай Русі, зацікавіла, у прыватнасці, Румянцава. Дзякуючы яму былі праведзены лінгвістычныя даследванні, у якіх, па просьбе Румянцава, прымалі ўдзел і сам Міянговіус, і яго вучань — малады вучоны, мовазнаўца Прэйс.

Пошукі і даследванні паказалі, што кашубская мова не падобна да рускіх дыялектаў, хоць у ёй ёсць падобныя словы да беларускіх, але і такіх слоў знойдзена мала. Слоўны ж фонд і ўся структура мовы паказвае, што кашубская гаворка бясспрэчна з'яўляецца дыялектам польскай мовы.

Цікава адзначыць, што Францішак Сарачынскі апавядаючы аб зацікаўленні, праяўленым рускім вучонымі, успамінае ў іх ліку прозвішча маладога вучонага з Магілёва Уладзіміра Горніча, гаворачы што ён вядомы як збіральнік народнага беларускага фальклору. Аб значэнні беларускай мовы на польска - літоўскім паграніччы сведчыць «вірш» Яна - Казіміра Пашкевіча напісаны на пачатку семнаццатага стагоддзя па-беларуску.

Польска квітнее лацінаю
Літва квітнее русчызнаю
Без той у Польсцэ не
прабудзеш
Без сей у Літве блазнам
будзеш.

Ян Кордась, вядомы даследчык польскага фальклору на Мазурах, піша, што «ў мазурскіх раёнах можна сустрэць сляды старабеларускай мовы». Аўтар бачыць у гэтым польска - літоўскія кантакты таго ча-

(Працяг на стар. 5)

муністычныя арганізацыі моладзі аб'ядналіся ў студзені 1924 года ў Камуністычны Саюз моладзі Заходняй Беларусі (КСМЗБ). Будучы складовай часткай камсамола Польшчы, ён аб'ядноўваў у сваіх шарэгах перадавую рабоча - сялянскую моладзь усіх нацыянальнасцей Заходняй Беларусі і ў канцы 20-х гадоў налічваў каля 3 тысяч членаў і быў верным памочнікам КПЗБ ва ўсёй яе рэвалюцыйнай дзейнасці. ЦК КСМЗБ выдаваў нелегальную газету «Малады Камуніст». Сярод кіруючага актыву камсамола Заходняй Беларусі былі такія цудоўныя важакі рэвалюцыйнай моладзі, як В. З. Харужая, Н. Н. Дворнікаў (С. Тамашэвіч), С. О. Прыцыцкі, М. Д. Словік, М. С. Майскі, Н. П. Маслоўскі, А. І. Федасюк, В. Будкевіч (Б. Лукашэвіч), Ф. Шчапоўскі (А. Маркоўскі), Д. Шлейфман, С. Г. Анісаў, А. Я. Міхалоўскі і іншыя. У дзейнасці камсамола Заходняй Беларусі актыўны ўдзел прыймаў А. Завадскі, як прадстаўнік камсамола Польшчы.

КПЗБ цесна супрацоўнічала з КПЗУ па ўсіх важнейшых пытаннях рэвалюцыйнага руху. На Палессі, Валыні абедзве партыі супольна арганізавалі забастоўкі, дэманстрацыі і іншыя рэвалюцыйныя выступленні працоўных.

На працягу ўсёй сваёй дзейнасці КПЗБ карысталася вялікай падтрымкай і дапамогай брацкай Камуністычнай партыі (бальшавікоў) Беларусі і ўсёй ВКП(б). ЦК КП(б)Б і ЦК КПЗБ падтрымлівалі паміж сабою брацкія адносіны, абменьваліся прывітаннямі і дэлегацыямі на з'ездах і канферэнцыях Партыйны і савецкі друк і грамадскія арганізацыі БССР заўсёды жыва адгукваліся на выпадкі, якія адбываліся ў Заходняй Беларусі, асабліва на забастоўкі і дэманстрацыі, судовыя палітычныя працэсы і галадоўкі палітычных вязняў у турмах фашысцкай Польшчы, пратэставалі супраць праследвання рэвалюцыянераў.

Кампартыя Заходняй Беларусі настойліва авалодвала бальшавізмам, яго арганізацыйнымі і ідэалагічнымі прынцыпамі, ленінскай стратэгіяй і тактыкай. На гераічных прыкладах гісторыі ВКП(б) яна вучылася майстэрству кіравання рэвалюцыйнай барацьбой працоўных.

У сваёй дзейнасці КПЗБ даводзілася пераадольваць велізарныя цяжкасці. Працуючы ва ўмовах капіталістычнага ладу, фашысцкай дыктатуры і акупацыйнага рэжыму, КПЗБ, як і ўся КПП, знаходзілася на нелегальным становішчы. Супраць яе выступалі не толькі рэакцыйныя буржуазныя партыі, беларускія буржуазныя нацыяналісты, але і правыя кіраўнікі рэфармісцкіх партый ППС, Бунда, Стронніцтва Людовага (Сялянская партыя), якія імкнуліся аслабіць рэвалюцыйную барацьбу працоўных за звяржэнне буржуазна-памешчыцкага ладу.

КПЗБ падвяргалася праследванням паліцыі і дэфензівы (контрразведкі). Турмы, дзе мучыліся тысячы членаў КПЗБ і КСМЗБ, жорсткі турэмны рэжым, канцэнтрацыйны лагер, створаны пілсудчыкамі ў Картуз-Бярозе, недалёка ад Брэста, здзекі і катаванні, масавыя працэсы (як працэсы 94 і 56 у Вільні, 133 і 35 — у Беластоку, 75 — у Гродна) і надзвычайныя суды (як суд у Кобрыне над рэвалюцыйнымі сялянамі на чале з Р. Каплан) і суровыя прыгаворы аж да пакарання смерцю — усё гэта былі сродкі барацьбы з камуністамі. Побач з тэрорам паліцыя прымяняла супраць кампартыі такі гнусны метад, як правакацыя. КПЗБ заўсёды вяла бязлітасную барацьбу з метадамі правакацыі і тэрору. Ні суровыя прыгаворы, ні катаванні, ні правакацыі не змаглі зламаць волю камуністаў да барацьбы за вызваленне працоўных ад іга капіталізму.

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ПРЫГАЖОСЦЬ РОДНАГА КРАЮ

У ваду ад мух. Фота В. Рудчык

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

Якія ў нас навіны...

...пытаеш мяне. От, камедыя цяпер такая здарылася, што хай Бог крые і ратуе! Ленка палюбіла Валодзьку і ён разыходзіцца са сваёю жонкаю, з якою пражыў дзесяць гадоў. Ленка Валодзьку бунтуе; чаго ты, моў, будзеш з такою нездаровою жонкаю жыць, маладыя гады марнаваць. Паскудніца, стала перад Валодзькам убірацца, касу па плячах распусціла, як дзяўчына, на дзень па два разы пераадзяваецца ў іншае плацце, а свайму мужыку Пятру штосьці так зрабіла, што ён да яе баіцца словам азвацца, аказвацца. Нейк паехаў Пятро да Бельска, а Ленка пайшла ў поле і Валодзька за ёю. Іх убачылі ў жыце — і сталі людзі па вёсцы гаварыць, смяяцца. Але яна тым не пераймаецца, адно любіцца далей з Валодзькам. Жонка плача, а Ленка кажа, буду кахацца на тое самае.

Яна ўжо зімою звозіла яго, пайшла са сваім Пятром і дзяцьмі да цесця пакалядаваць. Папілі, а яна і кажа: «Я заваду малых дахаты, няхай спяць з бабкаю, пойдзем на забаву». Але на забаву зайшла не з сваім мужыком, адкульсьці Валодзька ўзяўся і танцавалі цэлую ноч.

Пайшла па нашай усёй вёсцы мова пра Ленку і Валодзьку, ды не адно па сваёй вёсцы, але і па чужых. Гаворацць людзі: што Валодзька сабе думае, меўшы такую залатую жонку — на якую работу не гляне, усенька зробіць. Краўчыха прытым не абы якая, ніхто гэтак не пашые, як яна, адусюль нясуць да яе шыць і просяць, каб пашыла, не адказала. Нават валёнкі і то ўмее шыць і ў сваёй вёсцы ледзь не кожнаму пашыла іх. Шкадуюць Валодзькаву жонку і пабочныя людзі, кажуць, такой жонцы трэба, каб ногі мыў і воду піў. Не жаль бы ёй, урэшце, было, каб Валодзька палюбіў харошую маладзіцу, а то жарты, Ленку, бузу страхотную, што і глядзець няма на што!

Скажы, што з такімі бабамі рабіць, якія ад жанок адбіваюць мужыкоў родных, дзяцей малых робяць сіротамі — чупуць без ніякага стрымання дзівы вычварныя, смяюцца ў вочы з людскіх угавораў? Га!

Сваёй дарогаю не магу ніяк на розум узяць, чаго захацелася і Валодзьку гэтаму, мужчыне ўжо не маладому, адно гультаяватаму? Зрэшты, ён ніколі не любіў перапрацоўвацца занадта. Дрэнь заўсёды трапіцца добрая баба, якая гарує, бы за дваіх, а яму авёс у задніцу запароў, відаць, ад нуды...

...Такая ў нас навіна дзіўная...

АДОЛЬ КАСТРЫЦА

ХЛЕБАМ І СОЛЛЮ

(Працяг са стар. 1)

Нам хацелася б аднак звярнуць увагу на што другое. Увявіце сабе, што шматлюдная армія пераходзіць мяжу суседняй дзяржавы. Калі такое штосьці здаралася ў далёкім нясла́ўным мінулым абавязначала толькі адно: вайну. Цяпер замест зброі ў руках гэтай арміі хлеб ды соль, прывітальныя лозунгі і кветкі, а на вуснах словы сяброўскіх пачуццяў.

У Бераставіцу прыехалі людзі з Беласточчыны, сюды таксама прыбылі жыхары прыгранічных раёнаў Гродзеншчыны. Сустракаліся, знаёміліся, і адных, і другіх з'ядала цікавасць: як вам жывецца? Расказвалі людзі, расказвалі свабодна, без боязні, прыглядаліся ўзаімна вопратцы і ўрэшце даходзілі да супольнага вываду, што асноўнай розніцы няма: адны і другія жывуць цалкам нядрэнна.

Дзяржаўная мяжа раздзяліла калісьці не адну сям'ю. І вось што крок хвалюючыя малюнкі, асабліва пад канец, калі ўжо трэба было пакідаць гасцінную зямлю суседзяў. Людзі падаюць сабе ў абдымкі, цалуюцца.

Тыя сярод удзельнікаў берастявіцкай сустрэчы, што не спадзяваліся ані сваякоў, ані знаёмых, сваю ўвагу маглі заняць шматлікімі таварамі, якія даставілі на месца мітынгу беларускія і польскія гандлёвыя ўстановы. Асабліва на пяцёрку з плюсам заслужыў гандаль Гродзеншчыны. Беластачане вярталіся дамоў абладаваныя шматлікімі справункамі.

Як падавала ўжо радыё, падобныя мітынгі дружбы адбыліся і ў другіх раёнах прыгранічнай зоны.

— Каб часцей такія сустрэчы! — паўтаралі людзі у Бераставіцы.

Сапраўды, каб часцей такія сустрэчы! Добры пачатак ужо зроблены. Вопыт ёсць. Астаецца тады знайсці нагоду і сустрэцца цяпер ужо на зямлі Беластоцкай.

В. Рудчык
Фота аўтара

Каго цікавіў спорт, той мог паглядзець валейбольны матч паміж камандамі Гродна і Беластока.

НЯЛЁГКАЙ ДАРОГАЙ

(Працяг са стар. 1)

людзі з тых непісьменных, цёмных вёсак. З маёй акаліцы ёсць і дактары, і інжынеры, і афіцэры, і стаматолагі, і журналісты, і настаўнікі, ды ўсіх прафесій не пералічыць. Многа людзей пераехала ў розныя гарады і мястэчкі. Усе яны памнажаюць дасягненні Польшчы, усе яны прысвячаюць пабудову сацыялізма. Я таксама жыву ў Беластоку. Тут я закончыў сем класаў вячаровай школы, тут я набыў прафесію механіка і скончыў спецыяльныя механічныя курсы. Жывецца мне добра. Так, як у многіх, і ў мяне ёсць тэлевізар, ёсць уласны, хоць і не камфартовы аўтамабіль. Дзяцінства маіх дзяцей так адрозніваецца ад майго дзяцінства, як неба ад зямлі. Ды і на вёсцы яно іншае. Я часта езджу ў сваю вёску і бываю ў суседніх. Не ўбачыш цяпер, каб дзіцё смактала праз шматку пажаваны хлеб, або ўложаны цукар, не ўбачыш і калыскі. Дзецям купляюць соскі, возяць іх у калясках, не спавіваюць і не лечаць знахары і шаптухі. Жанчыны родзяць у бальніцах, няма ўжо на вёсцы бабак. А маладыя на вёсках з веласіпеда перасядаюць на матацыклы. У вёсках застракаталі трактары. На палях многа машын, прымяняць сталі ўгнаенні (а ў мінулым ніхто імі не карыстаўся). Дзякуючы меліярацыі і сенажаці сталі багацейшыя. Гаспадары ўжо не ездзяць жалезным возам, а балонам. Усё гэта гавораць аб сямімільных кроках, якімі зашагала наша жыццё за часы народнай улады. Тэзісы Цэнтральнага Камітэта ПАРП гавораць аб вялікіх капіталаўкладаннях у сельскую гаспадарку, значыць будзе больш на вёсках хлеба і мяса, значыць, яшчэ значна палепшыцца быт селяніна. І гэта нас радуе, таму што многа ўсяго на вёсцы, дык многа прадуктаў і ў горадзе і яны таннейшыя. Наш урад правільна вырашыў і нацыянальную праблему. Беларусы маюць сваю культурна - асветную арганізацыю, чытаюць свой часопіс «Ніву», а на многіх вёсках вывучаюць дзеці ў школах сваю родную мову. Усе ведаем, што гэтак калісьці не было. І калі перадумаеш мінулыя гады жыцця за часы панскай Польшчы і цяперашнія — дык толькі тады па-сапраўднаму ацэніш шлях, па якому ідзе наша краіна. Шкада толькі, што мне пераваліла за сорак і што ўжо старэю. І так сам старэю, а краіна наша маладзее і квітнее. Я і цяпер люблю спяваць, а найбольш люблю «Пусть всегда будет солнце». Гэтая песня выражае мае думкі: няхай заўсёды будуць шчаслівыя нашы дзеці, няхай не будзе ніколі вайны.

УЛАДЗІМІР КУРШЭЛЬ
Беласток

Каштоўная старына

Дарэмна шукаць саломы ў наваколлі вёскі Рэдуты, што ў Бельскім павеце. Звычайная салома прымае тут вартасць амаль што залатых нітак. Каб купіць фуру саломы, рэдутаўцы выпраўляюцца ў вёскі за 50 і болей кіламетраў.

Чаму? Няўжо ж у іх не было ўласнага жыта і другога збожжа?

Сеюць яны на ўласных палях і жыта і другое збожжа, але саломы ім ніколі не хапае. З саломы робяць яны рознага роду каробачкі. Гэтым промыслам у Рэдутах займаюцца ўсе: старыя і малыя. Для прыкладу сям'я Дажынкавых, выплятаючы саламяныя каробкі, зарабляе ў месяц да дзвюх з палавінай тысяч злотых, часам нават больш.

Як бачым, стары гэты промысел стаў цяпер незвычайна каштоўным.

На здымку: спраўныя рукі Марысі Дажынка спрытна перабіраюць сцяблінкі залатой саломы. Каробка, якая выйдзе з-пад яе рук, павандруе недзе далёка за мяжу нашай краіны. Амаль усе саламяныя вырабы рэдутаўцаў адпраўляюцца на экспарт, прыносячы нашай дзяржаве пажаданыя долары і другую замежную валюту.

Тэкст і фота В. Р.

У папярэднім нумары «Нівы» былі пададзены некаторыя пастановы новага сямейнага закону, які будзе абавязваць ад 1 студзеня 1965 г. У гэтым нумары друкуем далейшыя пастановы гэтага закону з асаблівым улікам таго, што ёсць у ім новага.

ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ МУЖА І ЖОНКІ

Муж і жонка маюць аднолькавыя правы і абавязкі. Яны абавязаны да супольнага жыцця, узаемнай дапамогі, вернасці і садзейнічання дабру сям'і. Яны супольна вырашаюць важнейшыя сямейныя справы. Калі б не было між імі згоды, кожны з іх можа звярнуцца ў суд.

Паміж мужам і жонкай ад моманту шлюбу ўзнікае маёмасная супольнасць, якая за час іх жыцця можа быць знесена толькі судом. Пакуль яна існуе, не можна патрабаваць падзелу маёмасці...

У супольную маёмасць уваходзяць заробкі мужа і жонкі і даходы з іх супольнай маёмасці, а таксама з маёмасці асабістай, якую меў кожны з іх перад шлюбам. Кожны з іх можа самастойна кіраваць справамі, якія ўзнікаюць пры загальнай супольнай гаспадаркай. Да вырашэння важнейшых спраў, якія выходзяць па-за мяжу нармальнага гаспадаравання, патрэбна згода і мужа і жонкі, а ўмова, заключаная ў гэтых справах адным з іх, з'яўляецца няважнай. У важных выпадках суд можа дазволіць аднаму з

(Працяг на стар 7)

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

З падарожжа па Чэхаславакіі

(АД НАШАГА СПЕЦЫЯЛЬНАГА КАРЭСПАНДЭНТА)

АЛЕНІ СКОК

Па звілістай чыгунцы ўсё ўверх прыехалі мы ў Карлёвы Вары. Краявіды па дарозе зусім розныя ад нашых. Палі выглядаюць інакш. Хмель і ячмень — асноўныя на іх. Гэта сыравіна для прадукцыі піва, і займаюць яны многа месца. Плантацыі хмелю высяцца сярод гор. Стройныя, старанна дагледжаныя. Не бачыла бульбы. Увогуле трэба сказаць, што чэхі нямнога ядзяць бульбы. Пераважна мучное ў іх. Іх кнэдлічкі — народную ежу прыходзіцца есці часта, а для майго паднябення яна не былася за смачная. А гэта, калі хочаце ведаць, цеста спецыяльна варанае з мочанай булкі, соус і кусок мяса. Да ўсяго падаецца тушаная маладая капуста. Чэхі яшчэ многа ядзяць зеляніны — дакладна так па-беларуску ў іх і называецца яна.

Але хадземце да Карлёвых Вар — горада слаўнага сваімі лячнічымі гарачымі крыніцамі. На кожным кроку сляды вялікіх людзей — пастаў, вучоных, якія сюды прыязджалі ў розныя часы, па адпачынак і па здароўе. 12 гарачых крыніц ад розных хвароб. 13-ую адкрылі на днях. Тэмпература іх ад 40 — 73°. Вары — слова, якое знайшлося ў назве горада, прыпамінае аб гарачых крыніцах. А другое — Карлёвыя — ізноў ад караля Карла IV, які заснаваў гэты дзіўны горад — горад лячэбніцу. Легенда кажа, што Карл IV прыехаў аднойчы сюды на паляванне (кругом горы і лясы). Яго паляўнічы сабака пагнаўся за аленем. Алень, уцякаючы, скочыў з высокай скалы і знік. Сабака за ім, але ўпаў у гарачую крыніцу і апарыўся. Такім спосабам была адкрыта першая крыніца. А скала, якая цяпер называецца Аленім Скокам, узносіцца, прыцягваючы турыстаў сваёй таямнічай прыгажосцю.

Найважнейшае (для мяне) у Карлёвых Варах, гэта тое, што магу хадзіць па гораду, кожны дом якога стаіць на іншым узроўні, на іншай скале, над іншай пропасцю. Дзесяткі высечаных у скалах паміж дамамі сходаў, дзесяткі крутых сцежак.

У Карлёвых Варах праходзіць цяпер Міжнародны фільмовы фестываль. Фестывалёвыя госці жывуць у вялікай забытковай гасцініцы «Масква». Ля яе, зразумела, безупынна кружыцца шматлікія лоўцы аўтографаў. З больш слаўных кіназвёзд тут ёсць Клаўдзія Кардзінале.

Старая лазенкоўская частка горада поўная жывучай легенды. Вось у каралеўскім замку над кранам крыніцы высечаны ў скале твар стаража тутэйшых крыніц. Яго вялікі нос мае, паводле легенды, чарадзейскую моц. Трэба толькі падцягнуцца ўверх і пагалаваць гэты нос, а споўніцца кожнае тваё жаданне.

Далей помнік джумы. Гэтая страшная хвароба ў сярэдніх вяках апанавала ўсю Еўропу, сеючы смерць. У Карлёвых Варах ніхто на яе не хварэў. У памяць гэтага факту людзі паставілі помнік з вялікай бліскучай яўрэйскай звяздой, бо ў яўрэяў пазычылі на помнік грошы.

Карлёвыя Вары — прыемны горад (невялікі — 45 тысяч жыхароў, у сезоне два разы столькі). Застаецца ў памяці яго маляўнічая натура, здаровае паветра, млосны смак лячнічых вод і горы, па якіх следам уцякаючай ад сабакі легендарнай лані можна ўдоваль скакаць, пакуль аж ногі спухнуць.

Пішучы аб Карлёвых Варах хацелася б у пару словах успомніць аб адной яшчэ іх асаблівасці. 106 год існуе тут дзіўная фабрыка шкла ад імя свайго заснавальніка названая проста Мосэрам. Фабрыка, якая па заказах выконвае найдзіўнейшыя, найфантастычнейшыя крыштальныя чары. Тут узоры келіхаў выкананых па заказу прэм'ераў, прэзідэнтаў і маршалаў. Тут убачылі мы і чарку Пілсудскага і чарку Сталіна. Вельмі цікавая калекцыя і вельмі багатая. Вельмі спадабалася «Грубая Берта» — вялікая чара, за якую фабрыка атрымала І-шую ўзнагароду на выстаўцы шкла ў Брюселі. «Грубая Берта» цудоўная. Даволі стукнуць пазногцем і яна праз мінуту будзе звінець галасамі найцудоўнейшага звону. Яна цудоўна плаўна і доўга танцуе, на зусім маленькім століку. Тут жа можна купіць цудоўныя рэчы за палавіну іх сапраўднай цаны. Шкадавалі мы толькі, што прывезлі нас у гэтую фабрыку ўжо перад ад'ездам на Радзіму, калі кішэні кожнага з нас былі пустыя.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...у 1933 годзе на тэрыторыі Беласточчыны існавала 247 сельскагаспадарчых гуртkoў, да якіх належала 6.272 гаспадароў. Але толькі пятая частка гэтых гурткоў праяўляла якую-небудзь дзейнасць. У 1934 годзе, у выніку ліквідацыі грашовай дапамогі гурткам з боку дзяржавы, іх дзейнасць завузілася яшчэ больш.

— на тэрыторыі ваяводства працавала ў той час усяго 55 сельскагаспадарчых інструктараў.

— сарганізавана на працягу года 122 аднадзённыя курсы сельскагаспадарчай асветы.

— адбылося 66 некалькідзённых курсаў і 8 доўгатэрміновых курсаў.

— разам ва ўсіх упомненых курсах прыняла ўдзел 11.600 асоб.

На тэрыторыі Беласточчыны існавалі дзве прыватныя сельскагаспадарчыя школы. Стыпендыі вучням прызнавалі сельскагаспадарчыя арганізацыі, але з увагі на недахоп грошай амаль ніколі іх не атрымоўвалі.

На правядзенне меліярацыйных работ выдаткавана ў 1933 годзе 203 тысячы злотых. За гэта выкапана 48 км равоў і асушана 570 гектараў багнаў.

Дарог з цвёрдым палатном лічылася 2.476 км і 1.665 км бакавых дарог.

У наступным, 1934 годзе лічба сельскагаспадарчых інструктараў паменшала на 6 асоб. Спецыялістычную дапамогу аказана для 128 гаспадарак у 112 вёсках.

— у вёсках існавала 398 «зэсполаў» ПР, да якіх належала 3.399 асоб з розных маладзёжных арганізацый.

— сарганізавана адну экскурсію ў Вільню на кірмаш і ільновыстаўку. У экскурсіі прыняла ўдзел 856 асоб. 96 гаспадароў наведала доследныя інстытуты ў Кісельніцы і Эльжбецінe.

— у сельскагаспадарчых гуртках праведзена 92 гутаркі на актуальныя тэмы для 5 тыс. асоб.

— на працягу 1934 года распрадана ўсяго 1.478 тон штучных угнаенняў, у тым ліку — 123 тоны азотных угнаенняў, 1.270 т. фосфаравых і 85 тон патасовых (калійных) угнаенняў.

— існавала ў 1934 годзе 86 малачарняў, у тым ліку 65 кааператыўных. Перапрацавана ў іх 22.600.000 літраў малака.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО Ў 1963 ГОДЗЕ...

...СОП-ы выплацілі гаспадарам за прададзеныя сельскагаспадарчыя прадукты 2.174 мільёны злотых — не лічачы сум за малако, яйка, фрукты і гародніну на вольным рынку.

— малачарні Беласточчыны ваяводства перапрацавалі за гэты адзін год 210 мільёнаў літраў малака.

— на тэрыторыі ваяводства ў канцы 1963 года было 1.710 працаўнікоў у аддзелах сельскай гаспадаркі рад нарадовых і сельскагаспадарчых гуртках (ветэрынары, геадэзісты, адміністрацыя, сельскагаспадарчая служба). У сельскагаспадарчых гуртках працуе 400 асоб, у тым ліку 345 аграномаў і раённых заатэхнікаў. У вёсках працуе 188 ветэрынараў.

— адбылося за год 9.195 гутарак для насельніцтва ў 1.192 вёсках, а ў наступным, 1964 г. — 9.320 гутарак у 1.437 вёсках.

— сельскагаспадарчых гурткоў налічвалася ўжо ў 1963 годзе 1.934, да якіх належала 38.691 асоба. Інакш гаворачы, пятая частка ўсіх гаспадароў на Беласточчыне. (СЯ)

Яшчэ да пытання беларускай мовы на польскіх землях

(Працяг са стар. 3)

су, калі ў Літве яшчэ была дзяржаўнай беларуская мова. У выданым у Крулеўцу ў 1545 годзе мазурскім «Катэхізме для простага люду» сустракаем цэлыя выразы, якія амаль поўнасцю гучаць па-беларуску:

«Отчэ наш гэнжэ жыеш на небесах,
Освянчэ сян гімян тве
бондзь твоя воля
Яко на небі тако на зіемо
хлеб вшэдні дай нам...»

Заснавальнік польскай друкарні ў Элку (першай палова шаснаццатага стагоддзя) Ян Малецкі ў сваіх працах ужываў вялікую колькасць беларускіх слоў. У яго пісьмах, напісаных на лацінскай мове, сустракаюцца цытаты па-беларуску. Гаворачы аб прускай гаворцы, Малецкі, перакладаючы значэнне асобных немецкіх слоў, ужывае беларускія словы — «бегайце», «ажынкі» і г.д.

Цікава, што Малецкі, прыводзячы асобныя назвы, дае іх па-беларуску, гаворачы аб прускіх божках, апісвае іх таксама па-беларуску. Уплыў беларускай мовы на асабліваці гаворак некаторых мазурскіх пасяленняў не пакідае ніякіх сумненняў. Характэрна, што Ян Малецкі, апісваючы абрады і звычаі выміраючага племя прусаў, цытуе іх духоўных па-беларуску, а не па-польску. Магчыма, што ў аколіцах Элка, Алецка, Галдапі сярод польскіх асаднікаў была некаторая колькасць пасяленцаў, паходзячых з літоўскага пагранічча, хутчэй за ўсё з Гродзеншчыны. Так як іх было няшмат, яны хутка паланізаваліся і раствараліся ў акружаючым іх польскім асяроддзі. Аднак варта адзначыць, што ў 1666 годзе Рыдзеўскую парафію наведалі духоўныя ўлады. У запісе, гаворачым аб аглядзе Гіжыцкага павета, указваецца, што там «сяляне пераважна папскай і рускай веры». Гэта яўна сведчыць аб тым, што на мазурскія землі прыбылі таксама асаднікі, пачынаючыя свой род ад жыхароў Белай Русі.

Можна, відома, спрачацца аб колькасці беларусаў, якія пасяліліся на Мазурах. Таксама, як і аб выхадцах з Расіі — рускіх стараверах — «філіпонах», пасяліўшыхся на гэтых землях значна пазней.

Характэрна, што ў біблітэках на Мазурах, сярод польскіх старадрукарскіх кніг сустракаліся таксама ўнікальныя экземпляры кніг, выданых Скарыной на старабеларускай мове. Напрыклад, яшчэ ў 1899 годзе, па выказванню Пашкаля, у адной з вёсак каля Галдапі была знойдзена «Біблія руская» Францішка Скарыны. Указвалася, што яна была прывезена туды з Гіжыцка.

ПАНЦЕЛЯЙМОН ЮРЭЎ

СУСТРЭЧА

— Куды ідзеш, у Міхалова можа? Дык добра! Купі, браток, мне, калі ласка, «свечку».
— А што, паміраць збіраешся?
— Памерці магу і без свечкі, а вось матацык лам без свечкі ніяк не паедзеш.

Фота В. Рудчык

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

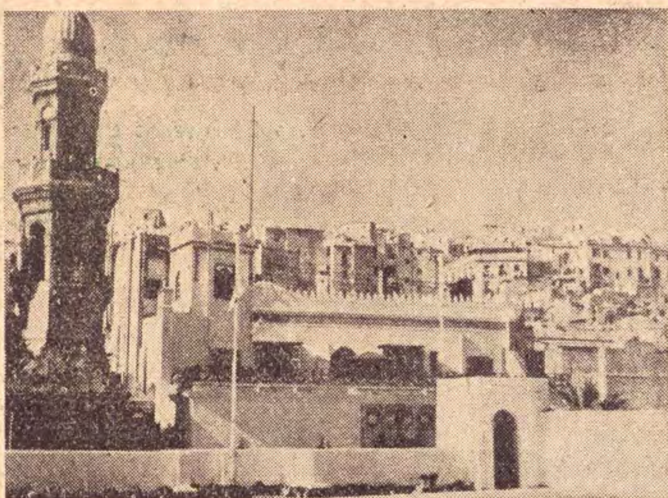
БЕН БЕЛА ГЭТА АЛЖЫР

Сучасны алжырскі нацыянальны рух узнік у міжваенны перыяд. У асноўным згаджаўся ён з французскім тэзісам аб асіміляцыі і змагаўся толькі за рэалізацыю гэтай асіміляцыі, за роўныя правы з французамі ў метраполіі. Аднак пасля апошняй вайны болей свядомыя элементы алжырскага грамадства зразумелі, што дарога асіміляцыі з'яўляецца фікцыяй, а Алжыр ёсць такой самай калоніяй, як усе іншыя, хаця фармальна далучаны да французскай дзяржаўнасці ў якасці «карэннай» французскай правінцыі.

Усё ж не ўсе зразумелі гэту ісціну. Стары правадыр алжырскага нацыяналізму Месалі Хадж перайшоў на пазіцыі згодніцтва і супраціўляўся ўсякім вострым формам барацьбы. Але ўжо ў 1947 годзе ва ўлонні партыі Месалі Хаджа арганізуецца тайная група СА (Сакрэтная Арганізацыя), якая стаўляе сабе як мэту падрыхтоўку ўзброенага паўстання. Адным з правадыроў СА і пазнейшым яе шэфам з'яўляецца Магамед Бен Бела.

Нарадзіўся ён у 1919 г. у малой мясціне Марнія, у Заходнім Алжыры. Бен Бела, як сын дробнага купца, меў шчасце закончыць школу, што ўдавалася толькі аднаму з пяці алжырскіх дзяцей. У маладыя гады прымае ўдзел у нацыянальным руху, які тады імкнуўся да супрацоўніцтва і садружнасці з Францыяй. Таму нічога дзіўнага, што ён ахвотна ідзе ў французскую армію і пасля высадкі саюзнікаў у Паўночнай Афрыцы хутка авансуе да чыну сержанта за сваю надзвычайную адвагу і здольнасці. У бітве пад Монтэ Касіна, пасля смерці ўсіх афіцэраў, часова камандуе нават цэлым батальёнам і па-геройску праводзіць аперацыі, атрымоўвае самую высокую ўзнагароду даступную падафіцэру: Médaille Militaire. Уручае яе асабіста генерал дэ Голь. Бен Бела чыніць спробу дабіцца афіцэрскага чыну, але яго прашэнне было адкінута з тайнай аднатацыяй — «Занадта інтэлігентны і небяспечны». Французскі штаб не бачыў патрэбы мець алжырскіх афіцэраў.

Малады чалавек пачынае палітычную дзейнасць у партыі Месалі Хаджа, і ад яе імя быў выбраны гарадскім радным у Марніі. Аднак жа, ад моманту арганізацыі СА з'яўляецца яе акруговым кіраўніком у Аране. У 1949 годзе разам з двума таварышамі праводзіць атаку на пошту, здабываючы чатыры мільёны франкаў, якія сталі як бы

Сталіца Алжыра — горад Алжыр.

першым паўстанцкім фондам. Неўзабаве Бен Бела быў арыштаваны і засуджаны на 7 год турмы. Праз пяць дзён ён уцёк з турмы перапілаваўшы краты. З фальшывымі паперамі пранікае ў Францыю, потым паяўляецца ў Каіры. Тут ёсць адным з дзевяці патрыётаў, «бацькоў алжырскай рэвалюцыі», якія ўтварылі Рэвалюцыйны Камітэт Адзінства і

Бен Бела, прэзідэнт Алжырскай Народна - Дэмакратычнай Рэспублікі.

Дзейнасці. Гэты Камітэт арганізуе ўзброенае паўстанне, якое пачалося 1 лістапада 1954 года серыяй замахаў і атакаў на французскія пасты і пункты.

Найлепшым вярбоўшчыкам людзей да нацыянальнага руху з'яўляліся самыя... каланізатары. Іх грубая і крывавая палітыка тэрару дала той самы вынік, што амерыканская дзейнасць у Паўднёвым В'етнаме, ці гітлераўская акупацыя ў Польшчы. Гэта палітыка кінула **ўвесь народ** у рады нацыянальнага руху. Па ўсёй краіне гарэлі пажары, загінула амаль два мільёны алжырцаў і ў канцы канцоў IV французская рэспубліка рассыпалася ў прах, да ўлады прышоў генерал дэ Голь. Гэты рэаліст аднак вельмі хутка дайшоў да вываду, што вайна ў Алжыры можа давесці Францыю да агульнай катастрофы. Пачынаюцца тайныя перагаворы з алжырскімі паўстанцамі, якія закончыліся прызнаннем незалежнасці Алжыра.

*

Цяжкімі былі першыя дні незалежнай Алжырскай Рэспублікі. Аднак, як гэта часта бывае, найболей небяспечнымі аказаліся не тыя, якія найгаласней крычалі. Славутая ОАС, якая праз некаторы час трасла ўсім Алжырам, арміяй і здавалася быць недалёкай ад улады — знікла бы туман. Пацвердзілася старая праўда, што каланізатары няздольныя арганізаваць рух супраціўлення. Мільённае еўрапейскае насельніцтва Алжыра масава выязджае ў Францыю, Іспанію і іншыя краіны; засталося штосьці ўсяго каля 130 тысяч! Гэта абазначала мяртвоту гаспадарчага жыцця, аблогі на вялікіх фермах, закрытыя школы, бальніцы, фабрыкі, апусцеўшыя вуліцы, выгаслыя паравозы. Толькі цяпер выразна адчувалася, у як вялікай ступені еўрапейская меншасць панавала ў Алжыры.

Ва ўсім гэтакім замяшанні адзін Бен Бела ясна бачыў сітуацыю краіны, паказаў свае незвычайныя стратэгічныя і палітычныя здольнасці. У першую чаргу імкнецца ён да адзінства ў радах руху супраціўлення. Пасля двух год палітычных баталій улада дастгнула такой палітычнай кансалідацыі, што супроць яе адважваюцца выступаць толькі яўна кантррэвалюцыйныя элементы, якія вядуць тэрарыстычную дзейнасць у гарах Кабыліі.

Бен Бела ведае, што толькі хуткасць зможа забяспечыць краіну ад хаасу. На пратэсты айчыннай буржуазіі адказвае: «Спекулянтам і эксплуататарам незалежна ад таго, ці носяць еўрапейскі капялюш, ці арабскі фез, усім, якія патлусцелі на працягу 132 год чужацкай няволі, справім такую лазню, што гэты зларадны тлушч хутка расплывецца, растопіцца»... Услед за словамі выйшаў закон аб рэформе абшарніцкай зямлі, нацыяналізацыі прамысловасці — вялікіх французскіх шкляных фабрык, металургічных заводаў і т.п.

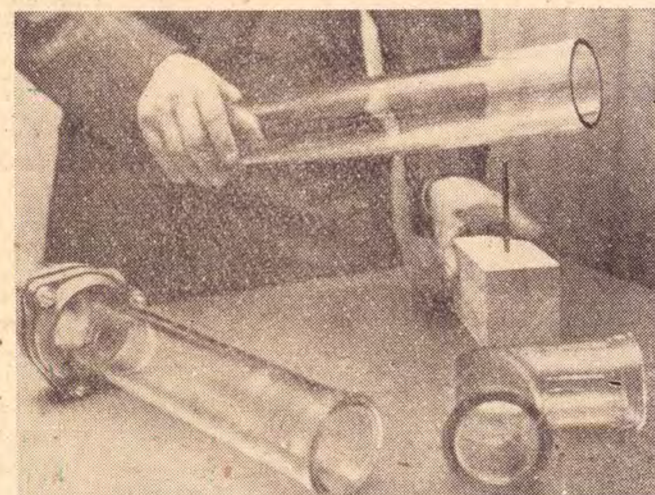
Прэзідэнт Бен Бела моцна трымае лейцы ў руках.

Сам скромна жыве ў вялікім адміністрацыйным будынку, дзе размясціліся кіраўнічыя органы дзяржавы і партыі. Заўсёды перагружаны ён працаю («перад вызваленнем не меў я нават часу, каб ажаніцца» — сказаў неяк). Нягледзячы на свой малады век Бен Бела з'яўляецца **нацыянальным героем** у сваёй краіне і важнай міжнароднай асабістасцю. Ён — гэта сімвал часоў, калі пакрыўджаныя ды паніжаныя выходзяць на ніву гісторыі.

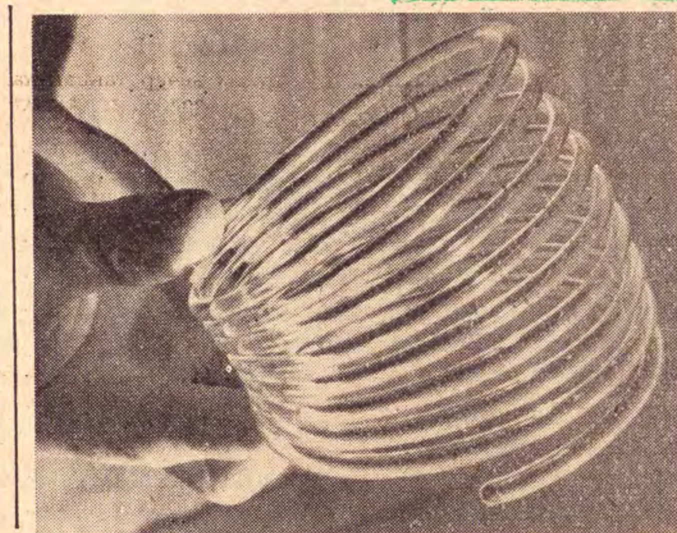
(а-ся)

ШКЛЯНЫЯ НАВІНЫ

Публікуем фотаздымкі наконт неабмежаваных мажлівасцей, якія надаюць шклу вучоныя нашых дзён. Шкло можа быць надта ўстойлівым на высокія тэмпературы, яго ніяк не паб'еш або робіцца яно далікатным бы шоўк і наадварот — цвёрдым, як сталь. Шклянаю трубкаю можна ўбіваць у дрэва звычайныя цвікі; гібкае шкло можна гнуць і завязваць, як шаўковую ленту. Шкляная пража пушыстая, як воўна. Пружына са шкла не слабейшая ад сталёвай.

Форма са звычайнага шкла разляціцца, калі выліць у яе расплаўлены метал. Новы від шкла ўстойлівага на высокія тэмпературы не разлятаецца, вытрымоўвае гарачэзны струмень металу.

Як бачым, са шкла можна рабіць амаль усё — не толькі аконныя шыбы.

Юрый Дольд-Міхайлік
БАРОН ГОЛЬДРЫНГ
пасля вайны

Воранаў падняўся, падышоў да дамафона і пазваніў:

— Гэта Воранаў. Маё снеданне прынесці ў трынаццаты бокс, — загадаў ён камусьці і, паклаўшы трубку, запытаў: — У спальні таксама ёсць апарат?

Фрэд сцвярджальна кіўнуў галавой.

Воранаў моўчкі выняў са штэпселя вілку дамафона, увайшоў у спальню і зрабіў тое ж самае.

— Вальней сябе адчуваеш, калі апараты выключаны, — растлумачыў ён, вярнуўшыся ў сталовую.

— Мяне папярэджвалі, што выключаць дамафоны нельга.

— Ат!.. Я выкладчык і маю права... — генерал выцер далонню пот, што густа пакрыў яго шырокі з залысінамі лоб, і цяжка ўпаў на крэсла.

У дзверы ў другі раз за гэты ранак пастукалі. Гэта прыйшоў дзяншчык са снеданнем для Воранава, тыя ж стравы, што і ў гаспадара пакоя, толькі хлеба ў некалькі разоў больш, і на маленькай талерачцы — салёны агурок.

— Падрыхтуй пасцель і ўсё, што трэба! — загадаў Воранаў дзяншчыку.

Той шчоўкнуў абцасамі і выйшаў.

— Яшчэ ж раніца, навошта вам пасцель? — здзівіўся Фрэд.

— Кожны сам сябе лепш ведае! — весела падміргнуў Воранаў, ківаючы ў бок «Смірноўскай». Цяпер побач з ёй з'явіўся і даволі вялікі графінчык з гарэл-

67

кай — напэўна, ранішняя порцыя генерала.

Воранаў наліў сабе вялікую чарку, падняў руку з бутэлькай, каб наліць і Фрэду, але яна так і застыла ў паветры:

— А апрача гэтага напарстка, у вас больш прыстойнага нічога няма?

— Пан генерал, увогуле я да гарэлкі не ахвочы. На гэты раз вып'ю адну маленькую чарачку, каб пакаштаваць «Смірноўскай» і падзякаваць за такі прыемны візіт.

— Мне больш застанецца, — адкрыта ўзрадаваўся Воранаў. — Ну, будзем здаровы! Хоць старадаўняя расійская прыказка і сцвярджае, што няпрошаны госць горш татарына, я ўсё ж спадзяюся — прыміце мяне, старога, з такой жа шчырай і адкрытай душой, з якой я прыйшоў да вас.

Абвясціўшы гэты тост, Воранаў адным глытком апаражніў вялікую стограмовую чарку, скрывіўся, быццам у ёй была атрута, панюхаў скарынку хлеба і надкусіў агурок.

Фрэд таксама адпіў са свайго напарстка.

— Ну, як спадабалася? — пацікавіўся Воранаў.

— У дэгустатары гарэлачных вырабаў я б не пайшоў. Каньяк лепш.

Нейкі час елі моўчкі. Паўзу перапыніў Фрэд.

— Пан Воранаў, весь вы гаварылі пра шчырасць. А мяне ўзяло сумненне. Хіба можа чалавек, які ўсё жыццё аддаў рабоце ў разведцы, быць цалкам шчырым?

— Э-э! Гэта вы дарэмна, малады чалавек! Няма такой жывой душы на свеце, якая час ад часу не хацела б каму-небудзь даверыцца.

— Давяраюцца сябрам, часам проста прыяцелям, але такім, якім, безумоўна, верыш, якіх...

Воранаў горка ўсміхнуўся:

— Вы хочаце намякнуць, што вы мне не давяраеце, а таму і спадзявацца на вашу дружбу і шчырасць мне нельга.

— Барані Божа! Ды я з уласнага вопыту ведаю: сяброў не шукаюць, яны знаходзяцца. Але да дружбы

68

у мяне вялікія патрабаванні. Памятаеце ў Сервантэса: «Не так цяжка памерці дзеля сябра, як знайсці сябра, за якога варта памерці».

— Не разумееце вы мяне, Фрэд, або не хочаце зразумець. Вось вы жывеце зараз у Іспаніі, але вы фактычна сярод сяброў, аднадумцаў. Нункe, Шлітсен, не буду пералічваць астатніх, — усе яны вашы суайчыннікі. А я, як выехаў, дакладней, уцёк з радзімы ў дзевятнаццатым годзе, дык і туляюся па беламу свету. Дваццаць шэсць год! Больш, чым вы ўсяго пражылі на свеце. Вам жа дваццаць чатыры?

— Ужо дваццаць пяты.

— Вось бачыце! Зайздрошчу я вам. Проста зайздрошчу.

Воранаў выпіў другую чарку, зноў панюхаў скарынку і надкусіў агурок.

— А не здаецца вам, пан генерал, што зайздросціць мне няма чаго? Вы ж добра ведаеце: у любы момант мяне могуць паслаць на чужую зямлю, і хто ведае, якая мне суджана доля. У лепшым выпадку жыццё на чужыне, трывожнае, напружанае, у горшым — дзевяць грам свінцу і «са святымі ўпакой».

— Хочаце, скажу, чаму я вам зайздрошчу? Вось зараз скажу, пакуль не напіўся, як свіння.

— Ахвотна выслухаю.

— Вы вельмі малады. Гэта раз, але вы ўжо, як кажуць рускія, страляны верабей і маеце вялікі вопыт у нашай справе. Гэта два. Вы цудоўна валодаеце рускай мовай, ведаеце жыццё ў Расіі. Так што калі вас нават туды і пашлюць, магчымасць вашага правалу вельмі малая. Гэта тры. І не толькі гэта. Трапіўшы ў Расію, вы, як немец, хоць і будзеце сябе адчуваць сярод чужых, але пачуццё помсты за разгромленую рускімі Нямеччыну дасць вам немалое суцяшэнне... Не тое, што я!.. Верыце: у час вайны слухаю савецкія паведамленні і дзесьці глыбока ў душы варушыцца гонар — ага, нарваліся на рускіх! Гэта вам не Францыя! Горычы гэтага пачуцця вы ніколі не адчуеце. Гэта вам чатыры. А пятае тое, што вас, здаецца, увогуле нікуды не пашлюць, а пакінуць выкладчыкам пры

69

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ТРЫБУНА чытачоў

Права і абавязкі мужа і жонкі

(Працяг са стар. 4)

іх заключыць гэткую ўмову, а таксама пазбавіць права другога з іх на кіраванне супольнай гаспадаркай.

Калі муж або жонка не хочуць даваць свайго заробку на патрэбы сям'і, суд можа загадаць, каб зарплата або іншыя належнасці, якія ім прыпадаюць, выплачвалі на рукі другога з іх.

У час шлюбу жонка можа зласкыць асведчанне, што хоча затрымаць сваё паненскае прозвішча, прозвішча папярэдняга мужа або дадаць да яго прозвішча мужа. Калі гэткага асведчання не зложыць, атрымоўвае прозвішча мужа. Пасля разводу на працягу трох месяцаў ад правамоцнасці судовага рашэння жонка можа зласкыць у кіраўніка запісаў грамадзянскага стану асведчанне, што хоча вярнуць сабе прозвішча, якое мела перад выхадам замуж.

Развод, як і дагэтуль, дае суд на патрабаванне мужа або жонкі ў выпадках, калі наступіў поўны і трывалы расклад іх супольнага жыцця і дабро малалетніх дзяцей не стаіць на перашкодзе.

ФЭСТЫН У РЫБАКАХ

У сувязі з XX-тай гадавінай народнай Польшчы ў Рыбаках адбыўся фэстын. Гутарку аб XX-цігоддзі меў Мікалай Міруць. Потым у мастацкай частцы выступіла «Лявоніха» з Беластока. Яна вельмі ўсім спадабалася. На заканчэнне адбылася забава. Моладзь цэлую ноч весела гуляла.

Мікалай Лаўрашук
Бандары

У ЛЕСЕ КАЛЯ БАРЫСАЎКІ

У нашай аколіцы ў лесе каля Барысаўкі адбылася ў ліпені ўрачыстасць. На магіле 3-х савецкіх партызан была паложана памятная пліта. На ўрачыстасць зышлося многа людзей з навакольных вёсак, а моладзь прынесла вянкі. Свой вянок прывезлі таксама вучні пачатковай школы ў Навасадах, якія прыехалі сюды разам з кіраўніком школы.

Мікола Бушко
Навасады

Глыбокі калодзеж

Аградніча - пшчалярская спулдзельня будуе ў Плёсках калодзеж. Не будзе гэта звычайны калодзеж, толькі артызіянскі. Пры яго будове працуе «Przedsiębiorstwo badań geofizycznych» з Беластока. Праз увесь дзень кіпіць праца. Свідры ідуць у зямлю. Ужо дабраліся ўглыб на 70 метраў. І яшчэ не канец. Свідры ўсё яшчэ працуюць.

Лёня Леанюк
Плёскі

Тэлевізар у Рэпісках

Нядаўна ў нашу вёску прывезлі тэлевізар. Складка на яго была ад кожнага па 50 зл. Цяпер у вольны час і прыйшоўшы ад жніва, людзі ідуць паглядзець фільм ці нешта іншае, а цікавае.

Аляксандр Варонка
Рэпіска

Праграма на 11 — 16.VIII.1964

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Krzesiwo" (NRD), 4—6 „Zdobywcy nieba" (radz.), 7—9

Кляшчэлі
„Główna wygrana" (czeski), 11—13. „Ziemia aniołów" (węgierski), 14—16.

Дубіны
„Droga do przystani" (radz.), 15—16.

Тараў
„Ludzie i bestie" II s. (radz.), 12—16

Нараўка
„Diabelska przepaść" (czeski), 12—16

Чаромуха
„Opowieść sentymentalna" (rumuński), 11—13. „Tylko we dwoje" (ang.), 14—16.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Gdzie jest generał" (polski), 12—16.

Бранск
„Kodyna" (rumuński), 11—13. „Wojna trojańska" (włoski), 14—16.

Райск
„Mecz w piekle" (węgierski), 12—16

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Złodziej z Bagdadu" (angl.), 11—13. „Pięć dni i pięć nocy" (NRD), 14—16.

Міхалова
„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 11—13. „Miłość Aloszy" (radz.), 14—16.

Супрасль
„Bracia" (czeski), 11—13. „Ali i wielbład" I cz. (angl.), 14—16.

Чорна Беластоцкая
„Poślubny rejs" (angl.), 11—12. „Klimaty" (franc.), 13—14. „Dziki pies Dingo" (radz.), 15—16.

СЯМЯТЫЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Kapral w matni" (franc.), 11—13 „Milczenie" (polski), 14—16.

Мілейчыцы
„Zdobywcy nieba" (radz.), 14—16.

Нурэц
„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 11—13. „Haszek i jego Szwejk" (radz.), 14—16.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Samotność długodystansowca" (angl.), 11—13 „Druga młodość cioci" 14—16.

Сухаволя
„Całe złoto świata" (franc.), 11—13. „Wódz czerwonoskórych" (radz.), 14—16.

Шудзялава
„Ballada huzarska" (radz.), 12—16

Янаў
„Sombrero" (radz.), 11—16.

Сідра
„Pociąg na tyły" (radz.), 11—13. „Niebo bez krat" (rumuński), 14—16.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Krążownik szos" (franc.), 15—16.

Новы Двор
„Zbrodniarz i panna" (polski), 15—16

Ружаны Сток
„Kiermasz" (NRF), 11—12. „Strzały na granicy" (chiński), 13—14. „Zwariowane lotnisko" (radz.), 15—16.

У днях 11 — 16.VIII. у мясцовасцях Орля і Чыжы фільмы высвятляцца не будуць.

НЕ ЗАЎСЁДЫ ДОБРЫЯ

Часта здараецца прачытаць у «Ніве» пахвалу пісьманосцу той ці іншай пошты. Крытыкі я не сустрэў. Ці ж сапраўды ўсюды так добра? Вось у нашай пошце Фальваркі Тыльвіцкія пісьманосцы не зусім сумленныя ў сваіх абавязках. У час навучання дзяцей у школе, неяк там, хоць і спознена, ды атрымаеш газету ці лісты. Але год у год у час канікул нашы пісьманосцы мусіць баяцца гарачыні. Высіджваюцца альбо ў грамадскай радзе, альбо ў краме, ловячы людзей з аддаленых ад пошты вёсак, усоўваюць сустрэчнаму - папярэчнаму ўсю карэспандэнцыю. Не раз гэтакі пасрэднік пісьманосца бывае чалавек нядбайны і перадасць адрасату газету ці лісты мо' за месяц, мо' за два, а часта - густа і забудзецца зусім аддаць. Такім чынам многа падпісчыкаў не атрымлівае газет. А гэта ўжо адбірае ахвоту да падпіскі. Так і я не атрымаў гэтым летам і летась некалькі газет, між іншым «Нівы».

М. Красоўскі
Малынка

Схацеўшы ўсё можна зрабіць

Гэтак сказаў на сходзе ў вёсцы Каўпакі старшыня грамадскай рады ў Фальварках — жыхар Каўпакоў Яўгень Пракапчук. «Дакуль таптацца з малаком што ранку на цесным панадворку Васіля і ў яшчэ цяснейшай прыбудоўцы, якая служыць за злеўню. Тут і аб чысціні не можа быць мовы. Схочам то і грошы зложым на патрэбны матэрыял. Лес свой, майстры сваі, час да жніў дастатковы, тыдзень і выгода — новая злеўня стане ў вёсцы. Трэба толькі схацець, людзі!»

Падумалі людзі, схацелі і збудавалі Каўпакі новую злеўню малака, і не ў тыдзень, а за 3 дні. Зрабілі і самі здзівіліся, як схацеўшы, грамадскім чынам, можна многа і хутка зрабіць.

М. Красоўскі
Малынка

Дарагое **Сэрцайка!**

Маю 17 год. Жыву ў вёсцы на Гайнаўшчыне. Чытаю «Ніву». Пакахала я аднаго хлопца са сваёй вёскі, Віцю, і ён мяне таксама. Але нядаўна выйшла ў нас непаразуменне. Пайшлі мы аднойчы на забаву і мне спадабаўся адзін хлапец з чужой вёскі. Я з ім цэлы вечар танцавала. Але я не ведаю, ці я яму спадабалася. І я з ім пайшла дамоў. Можа і я дрэнна зрабіла, што з новапазнаным пайшла дамоў, а Віцю пакінула. Цяпер Віця не хоча нат' са мной гаварыць і не прыходзіць да мяне на вечарынкі.

Сэрцайка, парай, што мне рабіць, ці перапрасіць Віцю, ці не.

Ната
з Гайнаўшчыны

Дарагая **Ната!**

Хоць ты пішаш, што пакахала Віцю са сваёй вёскі, то аднак я не веру. Каб ты яго сапраўды пакахала, дык напэўна не спадабаўся б табе так хутка другі хлапец на забаве. І табе не хацелася б, напэўна, з нікім танцаваць, толькі з Віцем, калі б ты яго кахала. Але гэта часта так бывае ў 17-цаць год. Яшчэ прыйдзе сапраўднае каханне, яшчэ ёсць на гэта многа часу.

Не рад'ла б табе перапрашаць Віцю, бо і нашто, калі ты яго і так не кахаеш. Ты ж сама пераканалася аб гэтым найлепш. Дык нашто хлопцу круціць галаву. Проста ты павінна з ім гаварыць як і з іншымі сябрамі, не паказваючы, што выйшла ў вас непаразуменне. Ты павінна таксама лічыць яго такім, як і іншых, сябрам.

Сэрцайка

«Дарагое Сэрцайка! Чытаю кожны нумар «Нівы», кожную тваю параду. Маю 15 год. Жыву ў вёсцы Ч. Мая вёска далёка ад горада. Няма ніякіх культурных разрывак. Моладзі мала. Рашыла я пайсці вучыцца. Адна бяда, што цяпер ужо нідзе не прыймаюць у школу, бо за позна. Прашу цябе, Сэрцайка, парай, мо' ёсць яшчэ якая-небудзь школа, дзе яшчэ прымаюць па 7-мі класах. Можа быць і завочная. Прашу, падай адрас у бліжэйшым нумары «Нівы». Буду табе вельмі ўдзячна» — піша да нас Марыся С. з вёскі Ч., Бельскага павета.

Хоць і мала моладзі ў вашай вёсцы, аднак відаць яна зусім без актыўнасці. аспалая. Калі б вы хацелі, дык напэўна штосьці сарганізавалі б, хаця, напрыклад, мастацкі гурток ці штосьці другога. Напэўна ж у вас ёсць ЗМВ. БГКТ. Маглі б звярнуцца да аддзелаў гэтых арганізацый і прасіць дапамогі ў наладжанні культурнага жыцця ў вашай вёсцы Трэба толькі хацець.

У якую - небудзь школу ўжо дастацца нельга, ужо пасля экзамену і месцы ўсе заняты. Аднак, калі хочаш, можаш яшчэ звярнуцца да Агульнаадукацыйнага карэспандэнцыйнага ліцэя ў Беластоку, вул. Цеплая 32. Там яшчэ ёсць месцы і будуць прымаць заявы да 25 жніўня Раю як найхутчэй звярнуцца да гэтай школы з патрэбнымі дакументамі.

Жадаю поспехаў.

Сэрцайка

школе...

— Баюся, што вы памыляецеся...

Фрэд уважліва сачыў за выразам твару субяседніка. Не, здаецца, яшчэ не п'яны.

— Але прашу зрабіць выгляд, — вёў далей Воранаў, — што вы нічога не чулі. Гэта я вам выдаў першы аванс за дружбу... Толькі ведаеце што: не давярайце лёсу! Здраднік ён, як і ўсе. Сёння песціць цябе, радуе, а заўтра, глядзіш, і адвярнуўся ад цябе непачціва. Не, не, вы не глядзіце на мяне так. Дзве чаркі для Воранава — гэта тое ж, што для слана французская булачка... Паўлітра — парадак. Што звыш таго — гэта ад д'ябла... І я калісьці шчасце, здавалася, за хвост трымаў. Вырвалася! Дакладней, вырвалі ды яшчэ ў карак далі. Так далі, што з Далёкага Усходу аж да Францыі ляцеў... А я ж быў адным з найлепшых агентаў разведкі, а потым контрразведкі. І не якой-небудзь, а рускай! Не верыце? А вось давайце я вам раскажу адзін выпадак. Я нават чарку адстаўлю, пакуль буду расказваць. Хочаце?

— Яшчэ як!

— У лютым 1916 года нямецкая разведка паслала ў Расію аднаго з найлепшых сваіх агентаў — Альфрэда фон Бенсберга. А трэба сказаць, гэты Бенсберг за два гады ўжо ў час вайны чатыры разы наведваў Расію і шчасліва вяртаўся дадому. Гэта была, як цяпер кажуць, новая зорка на небасхіле кайзераўскай разведкі. Яму тады было штосьці, здаецца, гадоў з трыццаць.

Дык вось, на гэты раз ён прыехаў у Прыбалтыку з дакументамі багатага купца з Сібіры і з заданнем — любой цаной здабыць план праходу праз замініраваныя палі ў Ірбенскім праліве. Немцы ведалі, што нашы эсмінцы праходзяць праз увесь гэты праліў, а вось іх намаганні праслізгнуць ім да Рыжскага заліва былі дарэмныя.

У той час штаб рускага ваенна - марскога злучэння, якое базіравалася ў Рыжскім заліве, знаходзіўся ў Пярну. Натуральна, што нямецкі разведчык прыбыў іменна сюды. Пасяліўся ў найлепшым атэлі і пачаў жыць шырока, як і належыць багацею. Днём быў заняты купецкімі справамі, а вечарам — балі, рэстаран. Вось тады і пазнаёміўся з маладой прыгожай удавой, муж якой год таму загінуў на вайне.

Удава ўжо скінула жалобу і пачала выязджаць у свет. І дзе б яна ні з'явілася, заўсёды ля яе можна было ўбачыць закаханага купца. Ён акружыў яе найвялікшай увагай, пасылаў кветкі, дарагія падарункі і ўсё такое іншае — вы самі ведаеце, як паводзяць сябе ў такіх выпадках вельмі закаханыя людзі. Аднак Алена Дзмітраўна — так звалі маладую жанчыну — даволі стрымана адносілася да новага паклонніка. Справа ў тым, што ў яе быў жаніх — малады хлапец, капітан другога рангу, які працаваў у штабе злучэння. Вы, напэўна, ужо здагадаліся, што іменна на яго, а не на ўдаву, нацэліўся псеўдакупец. Капітан быў перагружан работай у штабе — яшчэ ішла вайна! — і мог удзяляць Алене Дзмітраўне лічаныя гадзіны. У такія дні яна замыкалася ў сваім асабняку і нікога больш не прымала. І атрымлівалася так: калі ў Алены Дзмітраўны прыём — няма капітана, калі ёсць капітан, няма прыёмаў.

А час ішоў, у Берліне не хацелі, не маглі больш чакаць! Тады Альфрэд Бенсберг вырашыў паскорыць ход падзей. Ён устанавіў нагляд за асабняком маладой жанчыны і, калі аднойчы вечарам капітан зайшоў да яе, пачакаў з паўгадзіны на ганку, а потым і сам націснуў на кнопку званка. Раз, другі, трэці... Нарэшце, служанка адчыніла дзверы і, атрымаўшы ад позняга наведвальніка даволі вялікую купюру, не зусім упэўнена запрасіла яго ў гасцінную.

— Пачакайце, Алена Дзмітраўна крыху занятая.

Альфрэду давялося чакаць даволі доўга. Ён ужо пачаў нервавацца, прадчуваючы, што і на гэты раз з капітанам яму не пазнаёміцца: да гасціннай даляталі ўрыўкі бурнай размовы. Слоў зразумець Альфрэд не мог, але ясна было, што размова вядзецца на верхнім рэгістры, як кажуць музыканты...

(Працяг за тыдзень)

70 71

Успомнім былыя гады

Хто ж не ведае прыгожай беларускай песні «Бярозы» ці «Песні аб партызанцы Галіне»? Гэтыя песні спяваюць не толькі старэйшыя, але і мы, маладое пакаленне, што ўсё мінулае ведаем толькі з апавяданняў бацькоў. Не было амаль ніводнай сям'і, ніводнай вёскі, у якой не загінулі б людзі, што змагаліся ў барацьбе з фашыстамі. Асталася толькі памяць аб іх у нашых сэрцах і магілы сярод палёў, на ўскраінах лясоў, у вёсках. Многа сустракаем такіх магіл. Як жа часта забываліся мы аб іх. Магілы былі зарослыя травой, а нават не агароджаныя. Ніхто імі не апекаваўся. Так было і ў Вульцы Тэрэхоўскай. 22 ліпеня 1942 года быў растраляны тут лейтэнант Савецкай Арміі Уладзімір Харытонаў і 9 чалавек з вёскі, якія памагалі савецкім партызанам.

Прайшло 22 гады ад тых дзён. Дзякуючы мясцовым уладам і прадпрыемствам 18 ліпеня ў Вульцы Тэрэхоўскай была адкрыта памятная дошка загінуўшым героям. У 18 гадзін гэтага дня з Чаромухі выйшла доўгая калона жыхароў асады — рабочых і моладзі. У 20 гадзін у Вульцы Тэрэхоўскай распачаўся мітынг. Магіла 10-ці пакрылася вянкамі і кветкамі. Удзельнікі мітынгу мінутай цішы ўшанавалі памяць загінуўшых.

1 верасня прыйдуць вучні, засадзяць свежыя кветкі на магіле. Будуць ёю апекавацца.

Мацейка

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ПРАЎДЗІВАЕ ЗДАРЭННЕ

Вось бяда, бадай цябе
Трасца захапіла! —
Рату заплаціў Андрэй,
А квіт на Максіма.

— Хавай жонка так, як след...
— А то ж мне і навасць,
Я прывыкла, цэлы век
Класць квіты за вобраз.

Год мінуў, забыў Андрэй,
Забылася жонка
Пра той квіт, аж раз ідзе
З солтысам паборца.

— Залягаеш і цяпер
Я зраблю заставу.
— Што вы, пане, — і Андрэй
Квіты выцягае.

— Паглядзіце, гэта вось
Прашлагодняя вязка.
Зморшчыў пан паборца нос.
— Зараз. — Калі ласка.

Паглядзіце што і як,
Я прашу вас, пане.
Сам не бачу, пане, я
Неадукаваны.

А паборца закурыў
Спярша папяросу
І разглядвае квіты,
Штось бурчыць пад носам.

— Добра... добра... імя як?
— Я Андрэй з малога.
— На Максіма Гайдука
Квіт ёсць адкантован.

Солтыс веры не дае,
Нат' глядзіць пад сонца.
Ну, папер ёсць як папер
І мой гэта ж почырк.

Я памылку сам зрабіў,
Ды што цяпер будзе?
— Ёсць няважны гэты квіт. —
Змыляюцца людзі.

І паборца піша ўжо
Парсюка ў заставу.
Тэрмін — чатырнаццаць дзён
Ёсць на выясненне.

Чухае стары Андрэй
Патыліцу йдучы
Да Грамады. — Каб цябе
Рассадзілі тучы!

Шэсць дзён справу высняў,
Справілі памылку. —
Кажуць: Завініў каваль,
Б'юць шаўца па тылку.

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК
Тарнопаль
пав. Гайнаўка

КУПАННЕ

Адзін маляр купаўся не надта часта і адзін з сяброў звярнуў яму на гэта ўвагу.

— Дык я ж купаюся штодзённа! — апраўдваўся маляр.

— У такім выпадку павінен ты змяніць ваду.

200 СЛОЎ

У амерыканскай школе настаўнік кажа дзецям напісаць сачыненне, якое б мела не менш чым 200 слоў.

Адзін з вучняў напісаў.

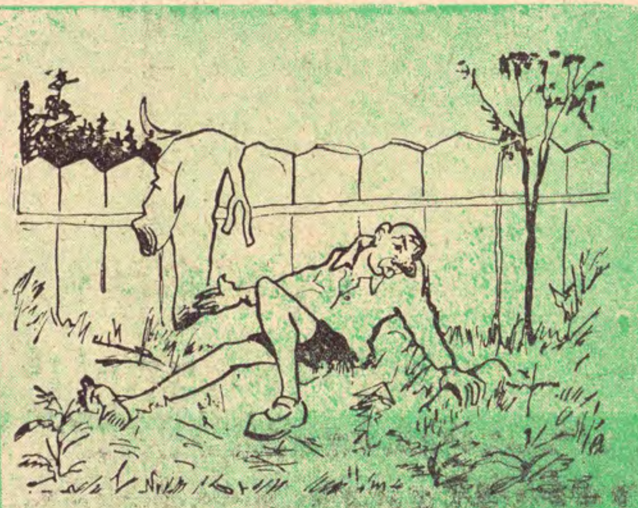
«Учора мы паехалі машынай на экскурсію. Бацька ўляцеў у роў і папсаваў машыну. Гэта 13 слоў. Апошнія 187 бацька прымяніў як вярталіся назад, але на жаль, не магу іх тут прывясці».

Паміж вар'ятамі

Вар'ят звоніць да свайго знаёмага вар'ята:

— Ало? Ало? Слухай, я зацярусіў сабе вока, але зараз прыстаўлю яго да мікрафона трубкі, а ты паспрабуй дунуць, то вылечыць мне, га?

— З прыемнасцю, але не магу: я не маю тэлефону!

— Не разумею: ці я дома, ці ў гасцях?

ПАСАГ

Вядома, усе кажуць, што ў наш час пасаг — гэта перажытак, але пасажныя гісторыі бываюць. Бо, бачыце, часамі старое чапляецца за маладое і наадварот, альбо трапляецца нявестка заганная, таму і паяўляюцца пасагі ў розных формах.

Пасагі бываюць рэальныя, такія можна памацаць ды панюхаць. Але бываюць і пасагі, так сказаць, фармальныя, як бы зачараваныя, да якіх не дабяжыш — не дагоніш іх.

Тых, хто цікавіцца пасагамі, пасылаю да Кастуся Храноўскага ў Такароўшчыну, ён спецыяліст па гэтых справах. Хто як хто але Храноўскі зубы праеў на пасажных камбінацыях, умее круціць пасагам бы цыган сонцам.

Не верыце? Кастусь адным пасагам траіх дочак выдаў замуж. Мала таго! Дочкі пайшлі да сваіх мужыкоў, а пасаг застаўся ў Кастуся.

Прымаўка гаворыць: абяцанага тры гады чакаюць, але Кастусёў зяць Барыс сем год чакае пасагу — хаты, зіркае на цесцеў кулак.

Аднаго разу Барыс прыдобрыўся цесцю: — Так то так, мой даражэнькі цесцю жонкаю я задаволены, але абяцаны пасаг чамусьці смуціць мяне. Дазвольце, татку, упомніцца пра хатку абяцаную пасажную, сам я жывы і здаровы чаго і вам зычу, ды кланяюся да самае зямлі, а таксама кланяюцца вам усе мае азяблаўскія суседзі разам з плёткаркамі.

Прачытаў тата Храноўскі пісьмо ад зяця і кліча свайго сына Федзьку:

— Збірайся сынок, кажа, паедзем у Азяблы. Будзем святкаваць у Барыса сёмуху.

Прыехалі. Кастусь Храноўскі загаварыў з месца:

— Памяць у цябе, мой зяцёк, у каморніка. Сем год не забываеш пра хату, добра было б скараціць тваю памяць...

— І мне так здаецца... — уцешыўся Барыс.

— Ведаю, ведаю, — перапыніў яго Храноўскі і як зажыў у Барысавае вуха аж той спачатку здзівіўся, а потым без памяці паваліўся. Федзька ўбачыўшы такое адразу стаў адважнейшым, замахаў кулакамі.

— На-а табе пасаг, твая такая-сякая маць...

Барысу было не да абароны, калі ў цесцевых руках бліснуў нож, а Федзька адно чакаў, пакуль швагер падымецца ракам на ногі.

Памалаціўшы Барыса, як сноп пшаніцы, сваяцкая двойка папыліла назад дамоў. Кастусь Храноўскі хваліўся перад сынам Федзькам:

— Парадак будзе па цэлай лініі. Другія зяцікі цяпер і не заікнуцца пра пасаг, пра хату. Здумалася ім, каб кожнаму па хаце даваць як бы ў мяне была якая будаўнічая фірма.

— Але вы самі абяцаеце хату, — прыпомніў Федзька.

— Абяцаць можна, гэта грошы не каштуе. Зяць любіць узяць, а я гатоў кожнаму даць, колькі ўлезе, — пахваліўся яшчэ раз Кастусь.

Тым часам у Азяблах, прыходзілі да Барыса суседзі, трымалі яго пад пахі, каб ногі не дрыжэлі і пацяшалі.

— Ай, размаляваў жа ён цябе, абфарбаваў бы велікоднае яйка. Забудзь, Барысок, пра хатку, іначай вынясуць цябе з хаты нагамі наперад...

Да гэтай пасажнай гісторыі нічога, брат, не дабавіш. Храновы жывуць у сям'і Храноўскіх, не паправіш, а што хаты вылазяць бокам, Барысу не трэба пра гэта больш тлумачыць.

Тым, што не знаюць пра гэта, Кастусь Храноўскі вытлумачыць пасля. Не спяшайцеся паспееце дастаць сваю порцыю.

Дзядзька Лявон

Хочаце пазбегнуць крытыкі? Нічога не рабіце, нічога не гаварыце і нічога сабой не ўяўляйце.

УСЯЧЫНА

ХТО ДАЎЖЭЙ ВЫСТАІЦЬ... (а-ся)

ЧАЛАВЕКАПАДОБНЫЯ НА КАФЕДРЫ

Прафесар Філадэльфійскага ўніверсітэта Карлтон Сцівенс Кун выступіў у падтрымку Дарвіна. Але з пэўнымі агаворкамі. «Можна з упэўненасцю ўцвярджаць, — піша Кун, — што розныя чалавечыя расы ўзніклі ад розных малпаў. Продкі неграў, несумненна, былі чорнымі малпамі, у той час як белыя амерыканцы ўзніклі ад белых малпаў, якія адрозніваюцца больш высокім інтэлектам у параўнанні з чорнымі».

З працы доктара Куна бясспрэчна выцякае, што сам ён таксама ўзнік ад малпы, але яшчэ не зусім.

АКЕНЦА ДУМАК

Як бы аб табе не думалі, рабі тое, што ты лічыш справядлівым.

Піфагор (к. 580—500 да н.э.) — старажытнагрэчаскі матэматык і філосаф.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Міхала Пракопчыка** з Гуран, Сакольскага павета, **Анны Грыгарчук** з Беластока змяшчаем папулярную савецкую песню

Восемнадцать лет

За рекой, за лесом
Солнышко садится,
Что-то мне, подружки,
Дома не сидится.
Сладкая истома,
Черемухи цвет.
Увидишь ли дома
В восемнадцать лет?

Звездочки - росинки
На лугах мерцают.
Сердце жлет чего-то,
Бьется, замирает.
Шорохи ночные,
Мягкий лунный свет.
Зори золотые,
Восемнадцать лет.

Паренек кудрявый
Прошептал три слова
И увел девчонку
От крыльца родного.
Мята луговая
Уронила цвет.
Радость молодая
В восемнадцать лет.

За рекой, за лесом
Солнышко садится.
Мне теперь, подружки,
Дома не сидится.
С ветки облетает
Черемухи цвет.
В жизни раз бывает
Восемнадцать лет.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89 centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPIK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk L-1

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024